

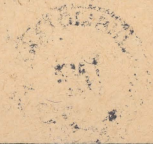
XVI, 43-48

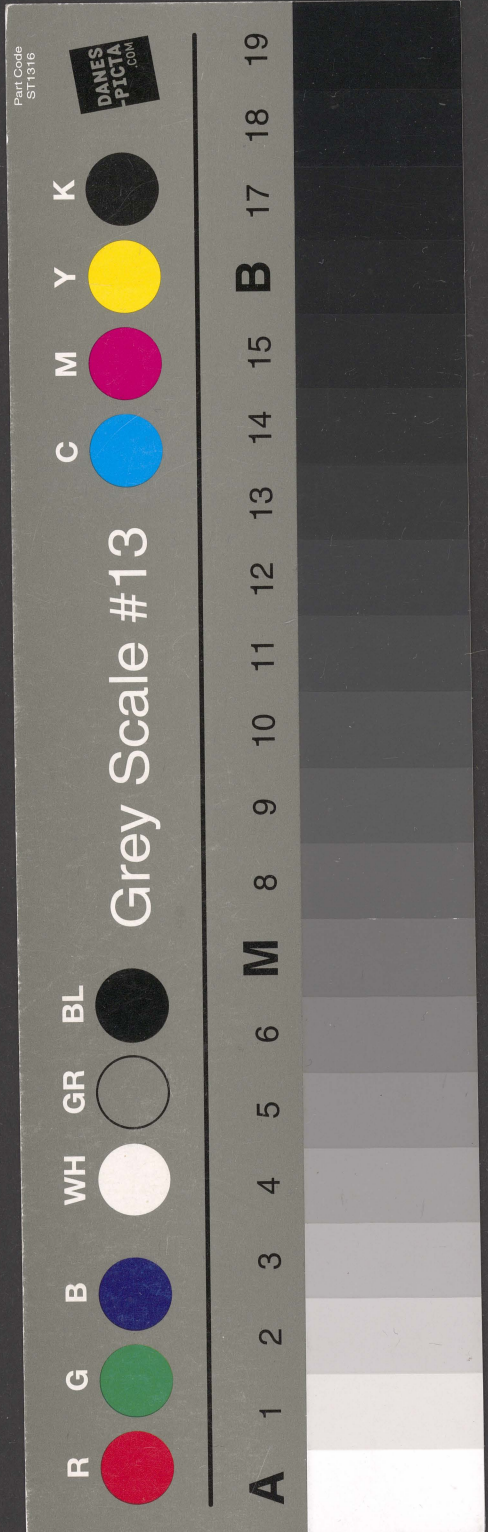
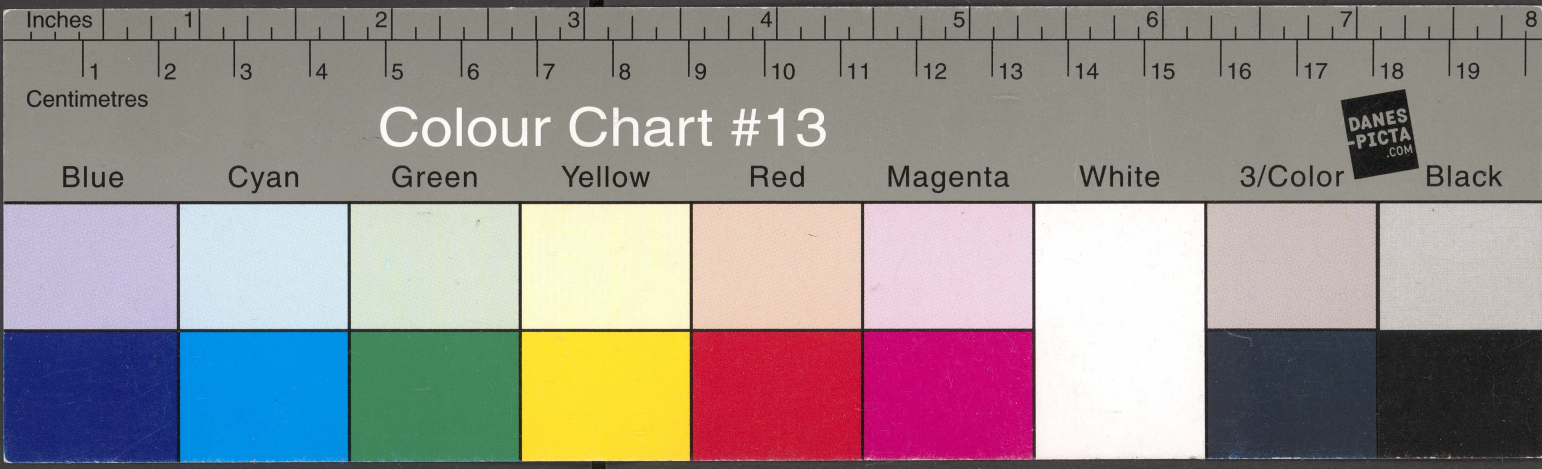
XVI, 48

Georgius Libanus
Lignicensis

De accētū ecclesiasticōnū

ok. 1539

De accētū eccle
siasticorū exquisita ratione, scz Lectio/
nali, Epistolari, & Euangelico, Libel/
lus omnibus sacris iniciatis, Vicarijs
& Ecclesiæ Ministris, non minus
Vtilis quam necessarius.

*Tu quicumq; cupis Missam celebrare canendo,
Et nostro laudes rite sonare Deo,
Est operæpretium discas (mibi crede) sacerdos,
Quem sibi sacra sonū lectio quæq; petat.
Nam te non, auro et gemmis quum cætera fulgent,
Barbarus accentus, barbara uoxq; decet.
Consona ni fuerit uox, si uel Stentora uincas,
Fit minor offitio gratia, cuiq; sua.
Quare age ut hunc faciliè paruo emas ere libelli,
Qui dat quem teneat dictio quæq; sonum.*

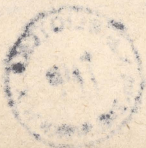
אֲזַמְרָה לֵאלֹהֵי בְעוֹדֵי

ᾠαλῶ τῷ θεῷ ἕως ὑπάρχω.
Psallem deo meo quam diu sum.

XVI, 48
BIBLIOTEKA
TMP
ZELINSKI X

Reuerendissimo in christo patri, Domi
no, D. Petro Gamrato Dei gratia Epi
scopo Craccoui, ac eiusdem academiae
Cancellario Meritissimo, Domino suo
Gratiosissimo, M.G.L. presbyter,
sefe unice comendat.

Sepe mecum constitui Reueren. Domine congratulandi
gratia, & cui ut bene precarer, accedere. Amplitu.
tuam, & coram p[ro]fiteri, etiam in eorum me esse numero,
qui paternitati tuae toto pectore sunt addicti. Sed uenit
in mentem scripturae locus, scilicet non apparebis in conspe.
meo uacuus. Id quod munusculo aliquo, saltem cartaceo,
a p[ro]fessione mea non alieno, efficere parabam, conciliandae
mihi R. P. tuae gra. Cum quod principibus placuisse uiris,
non ultima laus est. Tum quod omnium, nihil nobis minus mo
lestum est, et contendimus ardentius, etiam senes, quam cuius
ipse uis nobis amore natura. Nam senectus Autore Ci. non mo
do languida atque iners non est. uerum etiam operosa, & semper
aliquid agens & moliens, tale scilicet, quale cuiusque stu
dium in superiore uita fuit. Quare hunc de ratione accens
tus ecclesiastici libellum. P. T. dicare decreui, Tacti An
plitudini tuae, nihil satis dignum, etiam quicquid potest mea
tenuitas, neque ob id metus est, ne munusculum hoc nostrum
qualecumque sis aspernaturus. Quandoquidem in Regijs & Prin
cipum aulis, & qui uerrunt, & qui coquunt & infima miste
ria pagunt, habetur honesti. Ceterum in domo dei, quae sum
atio

tio fastidienda uideri potest. Nos rudera comportamus
sed ad structuram templi dei, alij locupletiores, iuxta di-
ctum Horatij, adferent.

Gemmas marmor ebur, tyrrhena signa tabellas.

Argentū uestes. getulo murice linctas.

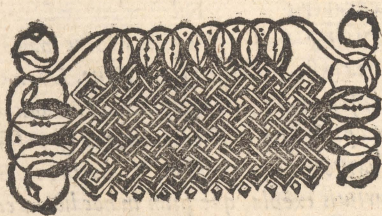
Nos tenues homunculi, qualescunq; materias, ne nihil cō-
ferremus mittere studemus, Vile quidē munusculū, sed un-
de. (nisi me fallat animus) Chri templo, cuius Antistitē agis
nō nihil splendoris & utilitatis sit accessurū. Quod si sum-
mus ille Sacerdos & Pontifex Christus, duobus illis uiduē
minutulis æquauerit Nil

Diuitiæ possūt Regales addere maius

Eodem poeta teste, Admitte igitur Reue. Do. hæc sacræ
rū litterarū fragmēta, sed talia, sine quorū noticia, haudo
quaq; ad propriū & natiuū accentū, redgi possūt Eplæ
& Euāgelia, Porro, certissimā in spē uocor, ut R. P. T.
Egregia uirtutis exēpla, que prim in hoc libello canūtur,
etiam posteritati cōsecrētur. Quotquot enī deo ppitio, ad
meliorē frugem, huius lectione peruenerint. Reuerendissimæ
Paternitati tuæ. totū acceptum referent, et te uirū omniū
litterararū peritia clarum, in rebus agendis diu uersatum
Regiæ aulæ precipuū ornamentum. & Ecclesiastice di-
gnitatis unicū fastigiū, sūmis laudibus uehent & extollēt,
non quod Reuerendissima Paternitas Tua, quicquam hu-
ius rei, uel postulet, uel expectet, Egregia nanq; uirtus,
abunde seipsa contenta est, non refert illius cui debent, ac
nostra refert ne parū memores, parumq; grati uideamur
[n'primis Deo Optimo Maximo. qui te elegit, & Ecclesie
sue speculatorem, ac uigilem gra gis sui pastore cōstituit,

A ij qui

qui solus operatur omnia in omnibus, Chr̄s Dominus. qui
in te cepit opus bonum, ille seruet & augeat. Am̄
plitudinem tuam, in hac uita & in futura, ad suam
gloriam, animæ tuæ salutem & totius cleri &
populi tibi subiecti consolationem & sine
gulare gaudium, ut cum uenerit,
immarcescibilem accipias
Coronam.

Encomium Accentus.

Quantā vtilitatē, Ecclesiæ ministris notitia accentuū conferat. nō est dictu facile, p quos, nedū omnis lectio literaria regulat, verū etiā omnis sermo noster, audientiu auribus, gratior acceptiorq; reddit. Quid en ī pdest grāmatico præcor, oēs dictiōes, p suas orationis partes posse inflectere? quid illas in arctissimū regimē. & structuram congruā iuuat intorquere? nisi easdē legitimus accent⁹ artificiosaq; pnunciatio, distinguat & moderetur, aut gratior omnibus, intelligibiliorq; sua fiat oratio. Quo fit (qd aliorū pace dixerī) vt legitimū accentū, debitāq; pnunciacionē, finē esse grāmicalis artis, ausim dicere.

Quare exercenda erit vox & pronunctiatio a pueritia, debitiscq; ac castigatis rationibus in formāda, quando vel attolli, vel moderari, vel deprimi debeat, vbi suspendēdus sit spiritus, vbi claudendus sensus, vnde incipiendū vt distincta sit, vt sonora, vt robusta, vt pura, vt apta, vt cū suauitate admixtā grauitatē quandā habeat. vnde, cū huius artis noticia, sit adeo necessaria & vtilis, compendiosum hūc libellū, in primis, ad dei. Opt. Max. laudē, & Ecclesiæ ministrorū vtilitatē ædēre decreuim⁹, quē si accurate diligēterq; perlegerit, vsui & exercitationi mādauerit, abusus multos relin-

Acut⁹
Mode-
rat⁹
grauis.
Coma.
Colon.
Period⁹

A iij quent,

quent, natiuos & veros accentus, quarumlibet dictionū addiscēt, & ppe diem, regulatissimi omniū vocū & vocabulorum pnunciatores & impitorū censes euadent. faxit deus.

Definitio accentus.

¶ Accentus, vt Tortellio placet Est lex siue regula, ad eleuandā deprimendā ve syllabam, vniuscuiusq; particulæ orationis accōmodata, & alio nomie apud grecos τὸν ὄγδισι. Omisissis definitionibus Prisciani & Isidori. Accentū nōnulli sic definiūt. Accentus est regularis modulatio vocis, in dictione significatiua, adiacēs vni syllabę, scđm eius αἴσιον ἢ ἔσιον. id est eleuationē et depressionē. Sed quia hæ definitioes nō omnia cōtinēt, ad accētū ecclesiasticū reqsita. Ideo hæc cōueniētior datur definitio

¶ Accentus est grāmatalis sermonis scđm distinctionē & pausam, per vocem plenā debita pnunciatio. In qua definitione tria tanguntur. Primū plena distinctio sermonis, vt scilicet pnunciatio, distinguat orationē ab oratione, sētētia a sētētia, et clausulā a clausula, alias ei? sermo nō esset itelligibilis, sed penit? cōfus? & insipidus, ad quam rem opus est scire, puncta clausulis appropriata singulis, de quibus infra dicemus.

¶ Alterū quod accēt? requirit, est debita & artificiosa pausatio, opere em̄ precīū est in ac

centu

centu ecclesiastico seruare legitimã pausam,
vt scilicet suspendamus spiritũ, vbi est suspen-
dend⁹ & continuem⁹ vbi est continuandus.
Alias nescio quid præter garritũ effundimus
& inutilẽ sermonẽ dispargimus, & hæc quoq;
cõditio punctõrũ requirit noticiã.

¶ Tertiũ est vocis nostre condecẽs eleuatio,
& depressio. Nam qui semper vno duntaxat
sono verba sua pronũciat, pertesos et oscitan-
tes auditores facit. (iuxta illud horatij aut dor-
mittabo aut ridebo) quos in primis, varietas
capit & delectat, Authore Plutarcho, qui in-
quit Amæna vsquequaq; varietas. Vnde dũ
necesse fuerit, cõmutatiões vocis faciam⁹. Nã
alia debet esse vox sermonis interrogatiui, alia
responsiui, alia exclamãtis, &c. Ne veluti bo-
ues eodẽ mugitu, sic nos semper eodẽ sono, ne
dicã murmure vtamur.

¶ Dictũ est in definitione accentus. accentus
est debita pronuntiatio vniuscuiusq; syllabæ.
Quare sciendũ qd in arte triplex reperitur p-
nuntiatio scilicet, Mellea, Metrica, & Prosaica
Mellea) nam dicimus Mellea vox, Melle⁹ pu-
er) Mellea (inquã) est illa, que attenditur in p-
portione cantus, triũ, quatuor, aut pluriũ vo-
cũ, sic dicta, Nam sicut mel, dulce est in sapor-
e naturali, sic melodia dulci, singulari læticia
excitatur, & quandã suauitatẽ animi concit-

pim⁹. Constat enim vita hominis in æquatissima pportione, Quare in omnibus pportionibus, suscipit animi quandā delectationē, & hæc pnnunciatio spectat ad musicos. Metrica pnnunciatio, Est ea, quæ in scālsione metrorū attenditur, cui accidit numerus syllabarū: tēpus ἀρσις καὶ θέσις eleuatio & deposicio. Resolutio: cū duas breues in unā longā resolūim⁹ & econuerso, & alia plura, & de his duabus pnnunciacionibus nihil ad ppositam

¶ Tertia dicitur ppaica, que attenditur in cōmuni sermone, et illi adiacet accentus. Nō tamen hoc negarim, q̄ accentus ppaicus & metricus, hñt fieri circa idē, scilicet quātitatē, nam ubicunq̄ est quantitas, ibi & accentus repit̄, q̄uis nō econuerso, multe em̄ sūt dictiōes, que eleuātur p accentū, que rursus deprimūtur p quantitatē. Proinde erraueris, si idem dixeris longū & accutū, graue & breue, aut si quid aliud est huiusmōi longius hæc oportet agamus, q̄ vulgus grāmaticorū, inepte in hac re versetur. Nō omnes acute longe sunt. virgili⁹, Virg. longa est, nō acuta, nec omnes acute longe sūt, Virgilius, gi acuitur, etiā si breuis syllaba. Plerūq̄ latini homies, philosophia, i acuta dicimus, ita theologia, profodia, non quod, censeamus i longum esse, sed quod acuatur, atq̄ id solum isto pnnunciatur mō, nō latino

sed

sed græco, porro, græce sunt dictiões; nec adeo romanis attrite linguis, vt exuerit genuinū tonū. Proinde, si accētū in penultimā retraxeris, latine pronūctiabis.

¶ Dicitur autē accentus, quasi ad cantus, hoc est iuxta cantū (sicut aduerbiū iuxta verbū) quia ad cantilenā vocis, facit nos cognoscere syllabas. Hunc græci προσῳδία vocāt, fit autē profodia, ἢ προσ greca præpositione, que significat ad; & ῶδ᾽ ἡ cantus, vnde accentus, a latinis etiā tonos & tenor dicit, quia ibi sonus incipit & definit. Definit a quibusdam, quod sit ania & borū, ab alijs quod sit vox syllabe. Hos veteres, nūc moderamēta, nūc accēciunculas nunc vocalationes appellabāt.

¶ Id quod notandū, quod nulla, nec latinis, nec græcis dictio, duobus principalibus est insignita tonis e sua natura, Sed enclitice (.i. inclinatiue) (particulæ tonus, in finē superioris vocis reflectitur, sed nō est genuinus, sed asciticius, siue accessorius syllabe, id quod citra vocis eius naturam sit, vt est Dōminus Dōminūsq;, Octavianus Octavianūsq;.

Accentus diuisio.

¶ Est autē triplex accentus, Prisciano & Isidorō testibus, Acutus, Grauis, & Circumflexus. Acutus est, dicitur quod acuat syllabam & erigat, hic vltimam penultimā & antepenultimā syllabam

syllabam possidet.

¶ Grauis, ac ideo sic dictus, q̄ deprimat aut deponit syllabā, acuto cōtrarius. Hic omnib⁹ syllabis est, quæ nullo alio tono, acuto aut circūflexo insigniūtur, nec scribit̄ vnq̄ sua vice. Dominus, mi nus graues sunt, nullis insigni-
tæ tonis.

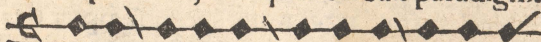
¶ Circūflexus aut̄ dicit̄, qui ex graui & acuto constat Incipiens em̄ ab acuto, in grauē de-
finit, & ita, cū dep̄mit & acuit, syllabā circūfle-
x⁹ efficit. Discāt ergo quorū iterest, quaten⁹
fieri potest, aliquod p̄nunciando discrimen.
Quāuis em̄ circūflexus syllabā eleuare dicit̄,
tñ pp̄rie nō eleuat, sed tardat. Ideoq̄ arcu, q̄si
mollioris p̄nūctiatiōis notula scribitur sic
vel sic 7.

¶ Hic ab ecclesiasticis, cantū Gregorianū te-
nentibus, nescio quo iam pridem patrato sce-
lere, reiectus a cœnobitis quibusdam, p̄fert̄
Cisterciensibus, susceptus, quorū adhuc in ec-
clesiis, celebris existit, Nam vt primo Tristiū
dixit Ouidius, Sæpe premente deo, fert deus
alter opem. At nollē āxius esse de circūflexo,
& eius exilio, si nō hoc & mehercle min⁹ di-
gne accidisset accentui medio, Qui hactenus
in Polonia a paucis receptus, apud Germa-
nos suos, semp suo fungitur honore, p̄pterea
quod graui multū familiaris, nempe cuius an

A v

teambulo

ambulonē agit, cū illū fere semper nō sine
decore præcedit, vt sequēs ostēdit paradigma

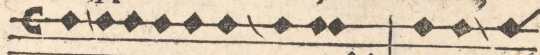

Eccle.

Regnum agente ingentem transfer

tur ppter iniusticias, & iniurias,

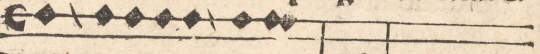

& contumelias & dolos. Rex qui

p . xix

iudicat in veritate paupes thronus e

ius in æternum firmabitur

In his duobus exemplis, omnes notę eodē
sono (ne dicā eodem mugitu) continuarentur,
nisi interueniret cōma accentus medius, qui
amānā reddit lectionis varietatem.

Neque hoc sine consideratione trāseundū, in
diuersis Ecclesijs, & maxime Cathedralibus,
varios esse accentus Habet em̄ vnumquodq;
templū; suas consuetudines, suos etiā accentus
quos seruare, nō est reprehensibile, dūmodo
debita quātitate metianē, & a regulis dictis, &
infra dicendis nō discordāt, proinde nō mirū,
si præ

si predictis tribus accentibus, moderatū & mediū adiūgimus, nō em̄ grāmaticū hoc loco sed ecclesiasticū tractamus accentū, ppter de Ecclesia corē in laude dei seruandū. Est autem ecclesiasticus, Melodia quarūlibet dictionū syllabas iuxta accentus sui naturalis exigentiam, regulate pnūctians.

¶ Accentus grauis due sunt speties. Prima, quando fit depositio, siue depressio syllabę, ab accentu p̄domināte in tertiam, & hic accentus a musicis vocatur medius, & habet fieri cū alias. tū maxie ante grauē, & periodum, in disyllabis & polysyllabis, tm̄, nūq̄ in monosyllabis.

¶ Secundo fit grauis accentus, quando a syllaba in accentu p̄domināte, fit casus ad quā tā, et hic accentus vere grauis dicit̄. Syllaba vero aut accentus p̄dominās: dicitur ille, sup̄ quam vox magis extenditur aut eleuat̄, vt ē penultima aut antepenultima syllabam, verbi gratia.

18

Acceperunt munera & peruerterunt

runt iudicium.

¶ In hoc exemplo, syllaba mu, in dictione munera

A vi nera

h̄era, est p̄dominās. in secūda clausula, syllā^a
ba d̄i in dictione iudiciū, est p̄dominans. Sic
de alijs dicendum est.

¶ Accuti similiter duę sūt sp̄ties. Prima cū
syllaba dictiōis vltima, ad proximā leuatur
notā, scilicet de re ad mi, et est moderatus,
vel ad tertiā, de re ad fa, et dicitur acutus, exē
pli gratiā.

Manus tuæ domine fecerūt me.

Iob xj
Zach. 9

Dicite filię syon.

¶ Nota q̄ quatuor accentus m̄orati, in oī
bus lectionibus & p̄phetijs locū habēt. Gra
uis tamē, in Eplis & Euāgelys, p̄prie loquē
do nunc̄. Medius vbi cōsuetū ē. Acutus aut̄
Moderatus & interrogatiuus frequēter. Le
ctionalis accentus quicq̄ notas tenet, quia de
sol ad vt descendit, et hoc apud eos, qui virgū
lā eleuāt hoc modo.

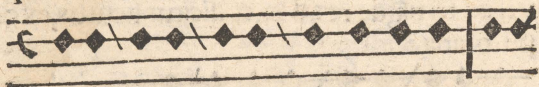
Vidit deus cūcta que fecerāt, et ex

stant

Genē. 1

erant valde bona.
vel de fa ad fa, apud eos scilicet, qui virgulam
equaliter tenent, sic scilicet.

Vidit deus cūcta que fecerat, &

erant valde bona

¶ Epistolaris aut accentus, quatuor notis p̄
ficitur, scz sol fa mi re, vt infra patebit. Euan-
gelicus ꝑo accentus, tres tantū notas requirit
scz fa mi re. Hūc ambitū quasi prescriptū ser-
uant perpetuo, & eū nūq̄ egrediuntur, sicut
exemplis demonstrabimus.

De pausis siue distictiōib⁹ quas

sub nōine positurę prisci notificauerunt

¶ Nūc quibus in locis distictiōes sunt ponē
de dicendū, nō (vt pleriq; putāt) ad placitū,
sed rationibus firmissimis collocandę.

¶ Positura scđm Isidorū. Est quedā figura,
ad distinguendos sensus. p̄ commata cola &
periodos, quę dū ordine suo apponūtur, lecti-
onis siue

ōnis: siue sententiæ sensum nobis ostendit.

Dicitur aut̄ positura, quia punctis positis, ip̄a
vox pro diuisionis interuallo deponitur, hæc a
græcis θεισις id est positio dicitur.

¶ Est aut̄ triplex positura, prima est ipsum
κόμμα, id est subdistinctio, quod particula mē
bri, siue articulus, aut paruū membrū senten
tiæ dicitur, Comma em̄ in oratione tūc fit, cū
nec pfecta est constructio, nec perfecta senten
tia. Vbi enim in p̄nunciationis initio, pars se
sus, nōdū plena est, & tamē respirare oportet,
fit comma, id est incisio, vel particula sensus,
ἀπό τῶν κοπιτο. i. incido.

¶ Secūda positura, vel media distinctio, est
κόλον, quod latine membrum dicitur. Coloni
enim ex vno, pluribusue commatibus consti
tuitur. Vbi em̄ sententia sensū præstat, sed de
sententię plenitudine aliquid deficit, colon dicit̄

¶ Tertia distinctio & vltima est, περιόδος (aut
si mauius perihodus) latine clausula: ambitus
comprehēsiō, circumscriptio vel continuatio,
nōnunq̄ amfractus & terminus. Est em̄ vbi
plena sententia est. Et oritur periodus ex plu
ribus membris, cuius partes sunt, cōmata &
cola, quorū diuersitas punctis suo loco positis
demonstratur hoc exemplo,

Quō

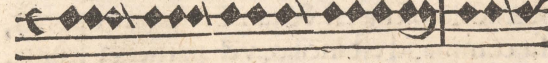
Quomodo facta est meretrix ciuitas

fidelis plena iudicij? iustitia

habitaui in ea nunc autem homicidae.

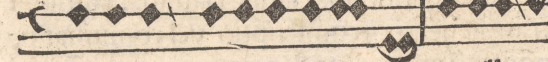
argentum eorum versum est in scoriam vinum

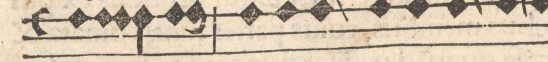
tuum mixtum est aqua, Principes tui so-

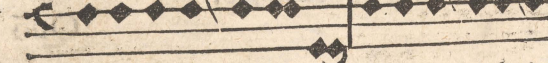
ti furum omnes diligunt munera

sequuntur retributiones pupillo

non iudicant & causa viduae non

ingreditur. ad illos propter hoc dicit dominus

dominus exercituum fortis Israhel
heu ego consolabor super hostiis
bus meis vindicabor de inimicis
meis et cōuertā manū meā ad te,
& excoquam ad purū scoriam tuā
& auferā a te omne stānū tuū
& restituā iudices tuos vt fuerunt prius
& cōsiliarios tuos sicut antiquitus.

Ait dominus omnipotens.
B Sic dile

Sic dilexisti iustitiã? sic odisti iniquitatẽ? ppter
psal. 44 ea vnxit te deus deus tuus oleo læticiæ præ cõ
fortibus tuis, vt munera sup innocẽtes accipe
psal. 14 res? Ascensor montis dñici, dicit sprus sc̃tus
psal. 2 5 debet esse innocẽs manibus, & dextera tua re
Esaie. 5 plera est muneribus. Ve (inquit propheta) qui
psalm. 4 iustis aufertis ab eo. Nõne deus requireret ista:
Reuelabitur enim (inquit apostolus) ira dei
Rom. 1 de cœlo sup omnẽ impietatẽ et iniustitiã ho
minũ eorũ, qui veritatẽ dei in iustitia detinẽt,
Deus misereatur nostri.

¶ Sed vt redeam? vnde digressi sum? p cõma
ta & cola hæc lectio (vt vides) suo loco posita
distiguit, in qua duo vel tria cõmata i. pticulæ
sensus, colon id est mēbrũ absoluũt. Hoc idẽ
sũt in orationibus, siue collectis (vt vocant) vt
paulo post ostendemus

¶ Per cõmata etiã intellige minores decisio
nes vt hic, & vocabitur nomine eius admira
bilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri se
culi, Princeps pacis. Per cola vero maiores de
cisiones & clausulas quasdã, ex duabus, pluri
Esaie. 9 busue dictionibus constantes. Vt hic, ve gen
Esaie. 1 ti peccatrici, populo graui iniquitate, semĩ neq̃,
suis sceleratis, dereliquerũt dõinũ, blasphema
uerũt sc̃tm̃ israhel, abalienati sũt retrorsũ.

¶ Huiusmõĩ cõmata, siue pticulas, multas le
gimus

mus de Christi genealogia, Qui fuit Heli.
Qui fuit Mathat. Qui fuit Leui. &c. Vbi hæc Luce. 3.
clausula, plus quam septuagies repetita legit,
Potest lector, si vsu venerit, vt in tēplo legantē
semp duas vel tres clausulas, iuxta capacitatē
spiritus simul legere, distincte tamen & ar-
ticulate. His exemplis, ne plura persequamur
satis aperte lectorē intellecturū existimamus,
iter cōmata & cola, & periodos, quid intersit.

De Punctis.

¶ Puncta suo loco posita, Accentus ostēdūt
omnes Moderatū acutū grauē circūflexū inter
rogatiū Et hoc, vbi missalia p puncta recte
insignita sunt, Habent em̄ singuli accentus, sin-
gula & appropriata puncta in contextu vbo-
rū posita. Virgula, quæ est linea ad dextrā ele-
uata sic, notas equaliter pñūctiat, vel secūda ^{Virgula.}
vbi moris est leuat. Cōma duobus punctis ^{Cōma.}
constat hoc mō: & quādoq; p tertiā, nota eius
descēdit, & accentū mediū indicat, Colon, sp ^{Colon.}
p quitā deprimīt, sed in fine lectiōis periodus
vocat. Hæc in nostris missalibus, raro aut nū-
q; signant. Accentus vero moderatus & acumodera-
tus, etiam habent sua puncta, sed que signētur ^{Acutus.}
nō necessaria, sufficienter em̄ indicātur per no-
mina ciuitatū, montiū, ppria, & monosyllaba.
Quia sicut interrogatiū punctū, sp eleuatur
Nota etiā, quod cōma virgula suspensiu⁹ mē-

brum pro eodem accipiuntur.

Duplex legendi modus virgulā

Comma Colon & Interrogatiuum
iuxta supra dicta, &c.

Virgula. Comma. Colon. Interrogatio.

¶ Et hic est modus legendi eorum qui virgulā, ut supra meminimus equaliter pñūctiāt

Virgula. Coma. Colon. Interrogatio.

¶ Et hic est modus eorū qui yrgulam eleuāt

De Collecta:

¶ Collecta est oratio sup collectū populū facta eius accentus planus est spq̄ eiusdem quali notē. Quarū plerq̄ cōmoda breuitate pariq̄ p̄spicitate sententiā absoluūt, sic vt periodus, constet fere, duobus membris, quorū vtrūq̄, potest in duo cōmata diuidi, Et inter duo mēbra intercedat cōma, siue mēbrū solitariū. Deinde succedat coronis, quæ totidē fere partibus cōstat. Per dominū nr̄m Iesū Christum, Etiā si cōmatū & colorū, nec ratio, nec numerus, sic habeat perpetue, quēadmodū dixi, Nusq̄ tñ nō habent suas perihodos modulatas

dulatas. Si requiris exemplū dabo.

Deus cuius prouidentia

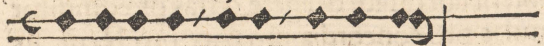
cōma est

in sua dispositione nō fallitur
¶ Alterū cōma est absoluens mēbrū prius

te suplices exoramus Tertium
cōma est solitariū, ac dirimens duo mēbra.

Vt noxia queq; subtrahas comma
est primum, secundi membri.

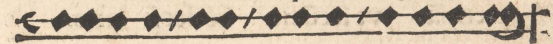

& omnia nobis profutura concedas
comma est absoluens membrum

¶ Deinde sequitur fere totidem v̄bis coronis
per dominū nostrū. &c. sunt oratiōes siue col
lecte, quæ duobus membris constāt. Sed que
possis in quatuor cōmata diduci, precedente
commate solitario, velut hic.

da nobis domīe quesumus vt & mūdi cursus
Comma solitariū Sequentia quatuor cō

pacifice tuo ordine dirigatur,

B iij

mata

mata, cōstituit duo membra, deinde sequitur

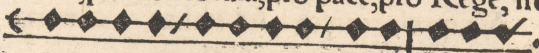

Et ecclesia tua tranquilla deo
coronis.

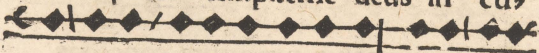

tionē laetetur.

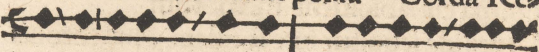
¶ Sunt quæ pluribus cōmatis cōstant, sunt
quæ paucioribus. Vnde hæc supstitiosius ple
qui, nō est huius instituti. In hūc igitur modū
poterit sibi quisq; deligere, certas præcandi for
mulas, pro concordia, pro pace, pro Rege, sic

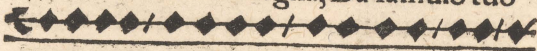
Omnipotēs sempiternē deus in cuius

ius manu cūcta sunt posita Corda Res

gum & omnia Regna, Da famulo tuo

Sigilmūdo Regi nrō cū inclyta prole

tua sedium tuarū assessoricē sa,

pienciā vt secū sit & secū labo

res

non assi
tricem.

boret vt sciat quid apud te acceptū sit

omni tempore vt vias tuas custodiat

at inimicorū suorū insidias

declinet. Et populū sibi cōmissum, Te

adiutore te duce in pace conser-

uet. Per Christū dominū nostrum.

¶ Hanc per cōmata & cola sic distingue

¶ Omnipotēs sempiternē deus, cōma solitariū

In cuius potestare cūcta sūt posita, Mēbrum,

Corda Regū & omnia Regna, Mēbrum,

Da famulo tuo. S. R. nostro, Mēbrum

Cū inelyta prole sua.

Sedium tuarū affestricē sapientiā, Cō. Soli.

Vt secū sit & secū labore

Vt sciat quod acceptū sit apud te omni tpe. Mēbrū

Vt vias tuas custodiat,

Inimicorū insidias declinet, Mēbrū.

Et populū sibi cōmissū, Mēbrū

Te adiutore te duce in pace conseruet.

B iij

Coronis

¶ Coronis.

¶ Per dominum nostrum. &c. vel p̄ chr̄m. d.

¶ Vides (exempli gratia) Hanc orationem pluribus constare cōmatis, In qua duo cōmata, semp̄ vnū mēbrū cōstituūt, primo & sexto excepto, que solitaria sūt cōmata. & quia plurib⁹ cōmatis cōstat, etiā plurib⁹ cōstare mēbris quam duobus aut tribus orationē oportet.

¶ Videmus aut̄ solēnes ecclesię præces, a priscis nobis traditas, plerasq; dirigi ad patrē, nō nullas ad filiū, nullas ad spiritū sanctū In oib⁹ tamē fieri, triū personarū mentionē, id que rāta religione, videmus a veteribus obseruatum vt ne in his quidem, quibus multis vitur in ferijs pētecostes, nulla sit, que spiritū. S. appellet Tanta erat antiquis religio, ne quid auderent, quod diuinis literis nō esset expressū, Ideo fere preces omniū dirigunt ad patrē, quia palā & crebro legimus apostolos admonitos, vt patrē celestē orarēt, sed in nōie filiī, & filius in euangelijs loquens frequēter patrē alloquitur, spiritū sanctū promittit, nō orat, Proinde hic sermo nō eo spectat, vt dubitetur, an sit in uocandus Spiritus sanctus, sed vt intelligam⁹ quam anxia fuerit maioribus religio, suscipiēdi, quod authoritate manifesta, sacre scripture traditum non esset, præsertim in his, quæ superant humanum intellectum.

Regulæ de

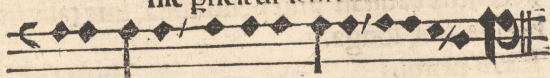
Regule de accentu lectionali.

S Prima regula. Omnis dictio monosyllaba aut ponitur in fine sententię incomplete, scz in subdistinctiōe, sic moderatur, aut ponitur in fine sententię complete, scilicet in distinctiōe pfecta. sic acuitur, hoc modo.

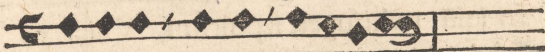
Exemplū de imperfecta sententiā.

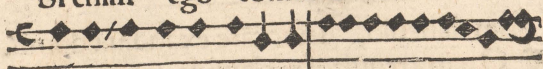
Statui autē hoc apud me. Moderat⁹
hic p̄ficitur sententiā

Ne iterū in tristitia venirē ad vos acutus,
Simile exemplū, ibidem

Si enim ego contristo vos

quis ē qui me letificat nisi q̄ cōtristat ex me

Cautela.

S Quod si inter perfectā sententiā, discernere nō possis, ne sis āxius: p̄nt monosyllaba, indifferenter, accētū utrūq; siue moderatū siue acutum tenere. porro, nuncq; debet dictio monosyllaba, alio accentu, quam moderato aut acut

B v to p̄nū

to pronunctiari.

¶ Secunda regula, omnis dictio dissyllaba, habet accentū prædominātē in prima syllaba siue illa sit breuis siue longa.

Exemplū primi.

Exemplū secūdi.

Nihil enim sūt dies mei. Et subito p̄bas illū.

¶ Tertia regula, Omnis dictio polysyllaba seruat accentū prædominantē in penultima, si longa est, si autē breuis fuerit penultima, tūc accentus cadit in antepenultimā, siue talis sit breuis siue longa.

Exm̄ primi.

Exm̄ sc̄di.

Et solū mihi supest sepulchrū. Visitas ea

um diluculo, Inuocātē exaudiuit domi⁹.

¶ Quarta regula, In clausula interrogatiua semp̄ acuit̄ vltima, siue monosyllaba siue dissyllaba, siue polysyllaba fuerit, vt sequentia notificant exempla.

Exempla de monosyllaba atq; dissyllaba.

Nūqd tu ex illis es? Quid ē hō?

Exemplum

Iob 7

Ibidem

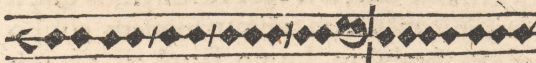
Exemplū. de polysyllaba.

Iob 7

Quid fatiā tibi o custos hominū?
 ¶ Clausulas interrogatiuas est facile cognoscere. Nam dempto, quod ut plurimum punctū habent in interrogatiuū, in fine clausule signatū sic scz? Etiam a dictionibus incipiunt interrogatiuis. scz Quur, Quare, Quō, Quādo. Nūquid, & similibus, quāq; audim⁹ hęc, etiam in templis publice pronūctiatiue legi, non interrogatiue.

¶ Quinta regula. Græca, Hebrea, Regum, Ciuitatū, Montū, indeclinabiliter accepta nomina, possunt indifferenter, eosdē accentus assumere in lectionibus, quos habent in psalorum medijs versibus. scz moderatū vel acutū Quia eadem dictio, in psalmis aliū accētū habet in medio versu, aliū in fine, vbi gratia. Hęc dictiones Hierusalē Syon. &c. in medio versu eleuantur. in fine deprimuntur. sic scz.

Psal. 137

Benedicat tibi domin⁹ ex syō Et videas bōa

Psal. 132

hicrusalē q̄ descendit in mōrē syon.

Qui habi

Pfal. 134

Qui habitat in ierusalem.

¶ Declinabiliter aut̄ accepta, quod praro cōtingit. latinarū dictionū retinet̄ accētū. vt Dauid Davidis, penultima. producta, Iob Iobis Emaus (triū syllabarū) vel Emmaus Emmauntis, ti, tem, te. Sic Adam Abraam Ioachim Ioseph saul, quibus si addis syllabā, vs, latinam accipiūt declinationē, vt Adamus Abraamus Ioachimus Iosephus Saulus Iacob Iacobus. Noe itaq; apud nos Noheus appellatur.

Ioseph⁹.

Nomina siquidē Hebraica, dicit Iosephus primo antiquitatū libro, Græci propter scripturæ decorem, ad declinationē legentiū mutauerūt. Idem dicit Hieronymus sup paulum ad philemonē. Quod Saul (iquit) a nobis Saulus dicitur, non mirū est, hebreā, nomina ad similitudinē Græcorū & Romanorū casuū declinari. Vt sicut p Ioseph Iosephus, pro Iacob Iacobus, Ita p saul quoq; saulus, nostra lingua atq; sermone dicatur. Hęc Hieronymus. quę si legeris inuenies illam trāsmutationem esse bonam, & tolerabilem, Immo fatuū est, vt cum declinationem alicuius vocabuli, in alienam linguam mutauerim⁹, vt vltorius de natiuo accentu quæramus, dum taliter græca cognata latinis

Hieronymus.

latinis mutata, mutant etiã accentũ, Testes Diomedes. Marcian⁹ Capella, & ceteri illustres Grammatici.

¶ Sed quõ sciam inquis, quãdo accentũ mutant, aut nõ, respondeo, qñ suis scribuntur literis, latinis Græcis & hebraicis, accentũ retinent etiã, latinũ grecũ aut hebraicũ. Aristoteles Origenes, quando latine scribuntur accentũ habent: in antepenultima. Sed græce scripta ἈΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ὨΡΙΓΕΝΗΣ. penultimã acuunt. Authore Tortellio. Sic de cæteris iudicandũ.

¶ Sic rursus nõnullę in linguã græcã tractę sunt dictiones latinę, vt apud Mathęum *πρῶτον καὶ δεύτερον* Sic titulus zudariũ, quãuis latina. pro græcis tamen vsurpat Ioannes dicens. *τὸ ἰσραηλῶν καὶ ἡβραίων* Quod hæ tres linguę tempore passionis Christi, ut indicat titulus super caput Iesu scriptus, passim essent omnibus cõmunes.

¶ Hic obiter annotandũ duximus, quamuis vocalem ante vocalem breuẽ dicimus. Hoc tamen est intelligendũ in latinis dictionibus, sed demptis externis, puta græcis & hebraicis quę sepius in sacris literis locũ habent. vt Helias, Esaias, Hieremias, Malachias, Mathias, Ananias, Zacharias, Thobias, &c. Hęc & alia multa, quibus vocalem habeant ante vocalem, ab ecclesiasticis penultima producta leguntur, Sic Seduli⁹

pretorũ
qdrante.

Sic Sedulius, i ante a produxit, cū dixit Helia
corui quondā pauere ministri, in dictione za
charias, i ante a , corripit. Iuuenus, dicens, za
charias vicibus, cui templum cura tueri. Sed
alia est lex carminis, alia solutę orationis. Item
Michael Raphael, Israel, quāuis a producunt,
ecclesiastici communiter eandē corripiunt, iā
quæ diphthongū habent in penultima non est
dubium, quin sint producenda, vt zacheus
Thadaeus, Matheus zebedeus, Maccabæus.

Picus.

¶ Et quia huius nominis Maria, in sacris liti
teris sæpe fit mentio, aliquid de eo dicamus
oportet ex verbis & sententia Illustris Pici
Mirandulæ Qui alibi scribit? Quanc̄ hoc no
mē ad placitū poni dicatur, quia nec gręcum
nec latinum est, non secunda p̄ducta ponens
dum videtur, vt pleriq; fecere, sed correpta, nō
tamē propter analogiam, vtpote, quia Marius
vnde deducunt, secunda breuis sit, quasi non
antiquius habeat initiū ab hebreis, qui miriam
dicūt, quod etiā nū, in gręca euangelij pagina
seruatū est, in quo pro Maria μαριαμ legitur
vt illud luce primo, και ὄνομα τῆς παρθένου μα
ριαμ & nomen virginis Mariam, neque enim
hebrei nomina declinant, Quare in gręca lin
gua, lucas idipsum obseruauit nam in ntō
Mariam, posuit, sic in vocatiuo, cum ait, μή φοβ
εῖσθε μαριαμ Ne timeas Mariam Quod autem
ad placitū

ad placitū pontif, testis Sedulius qui mediant
 produxit, cū dixit, angelus intacte cecinit pro
 perata Marię. tandem corripuit cum dixit,
 Quis fuit ille nitor Marię cū christus ab alto
 processit splēdore nouo Et claudianus formo
 sus Mariam, tamen in canticis ecclesiasticis,
 consuetudo obtinuit vltimam produci.

Cautela.

¶ Nunq̄ accentus grauis, immediate post
 grauē teneat, nisi cogente necessitate, vtpote,
 si tam breuis foret oratio, aut sensus, vt alter
 accentus interuenire non possit, vt in his patet
 exemplis.

Genē. i

factū est vespere & mane dies secundus

Ge. 22

Dixitq̄ Deus Abraā Abraā at ille

respondit assum ait illi tolle

filium tuum &c.

Sic omnes lectiones sunt incipiendæ.

Iube dominē

Iube domine Iube domine benedicere.

¶ Concluduntur autem diuersimode omnes lectiones que leguntur in vigilia pasche in vigilia pentecostes, et prophetie in quatuor anni temporibus, Item in matutinis tenebrosis, & in vigilijs defunctoru, sub predictis accenti- bus quidem quatuor leguntur, sed sub differ- entia septimi toni concluduntur, similiter que in officio Missę prophetie leguntur, in quibus- cumq; festiuitatibus seu diebus (vt vocant) fe- rialibus, sub differentia septimi toni concludu- tur, ad habendam inter epistolam & prophe- tiam differentiam. Vbi vero epistolę loco pro- phetia legitur, epistolari accentu pronunctiat & concluditur sic scz.

Esaie. 4

A turbine et a pluuia a turbie & a pluuia

Gene. 2

Job. 14

Et habitauerunt ibi Sed parce peccatis meis
¶ Quod si concludendo tertiam descendis, accentiũ lectionalem, cũ epistolari confundis, epistolis terciã ante cõclus onẽ descendere, ma- gis ppruũ ẽ quã lectionibus, ppter seruandã differentia Que tamen ipsa, in vna aliquando nota surtu

nota sursum leuata, aut infra depressa, vltra pre-
 scriptū, ab ecclesiasticis aniaduerti solet, vt pr̄
 in prefationibus, in quibus sursum corda, aut
 gratias agamus, & eorū responsa suam habent
 formulam, sed dato, quod tertiam descendas,
 in lectionib⁹, sub 7 tono conclusis, nunq̄ tamē
 aut raro concludendo non erras, nam sic con-
 cludis vt plurimū.

Ait dominus om̄ipotēs. cū nemo

q̄ de manu tua possit eruere, Sicut vesti

mentū quod comedit a tinea.

In hunc modum lectiones ferme omnes
 concludere soles.

¶ Quid aut̄ absurdius, quam verū & nati-
 uum accentū relinquere, & barbarū quendā
 inducere, quem si (vt certe debes) euitare volu-
 eris, hoc modo concludes: de descensu in ter-
 tiam, nihil precipimus, aut definimus vltra q̄
 diximus, fac vt lubet.

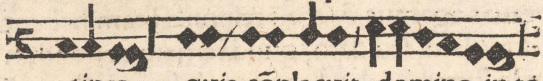
ait domin⁹ om̄ipotēs, q̄ de manu tua possit
 eruere

C

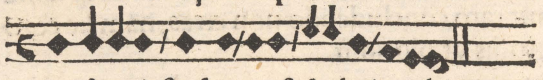

eruerē Sicut vestimētū qd' comedit a

Esaï .62
Deu.26

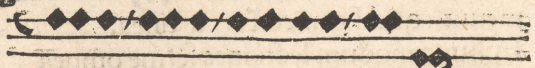
tinea quia cōplacuit domino in te

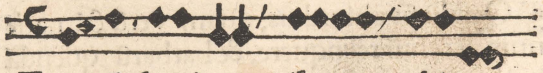
que domin⁹, deus tu⁹ dederit tibi.

Has lectiones, ut interim breuitatis gratia de multis dissimulemus, secus (saltem regulariter) concludere nō potes.

¶ Lectiones autē matutinales, per totum annum, festis et dominicis diebus, quamuis sub prædictis accentibus leguntur tamen accentū graui concluduntur sic.

Tu autē domine miserere nobis vel sic

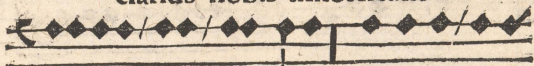

Tu autē domine miserere nobis

His verbis (miserere nobis) concluduntur lectiones, sed prophetiæ verba, p̄ clausulam, hæc dicit dominus, conuertimini ad me et salui eritis. Quare in lectionibus matutinalibus, quia semper, his tm̄ verbis, concluduntur oberrare non potes.

Sed nunc

Sed nūc prębeamus, horū sermonum
 atq; distictionū aliquod speci
 mē, in quo dicti legendi modi
 clarius nobis innotescant

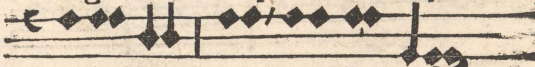
Virgula

O foelicem chrī populū si passim con

virgula.

tingat tales esse præsules quibus

Comma

Colon

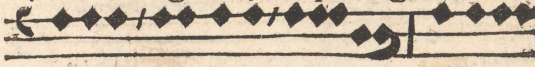
christi gloria nihil sit antiquius

virgula.

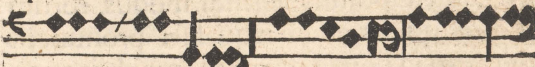
virgula.

qui auri fulgorem, qui argenti nitorē

Comma.

qui totum Aaronis ornatum moribus

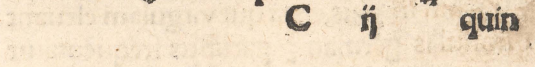

Colon.

Moderatus.

Virgula.

& vita referat si spectem? hūc qs dubitat

C

ij

quin

Comma.

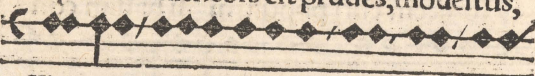
Interrogatiuus.

quin reuer a intelligit sup egenū & paupē

Acutus.

nā pius et misericors est prudēs, modestus,

Virgula:

sobrius, Reuerēdissimus pater petrus gam

Colon.

ratus cui etiam si palliū et

Comma.

pedū detrahas tamē Episcopū ag

Colon.

Periodus

noscas. Tu autē domine miserere nobis

¶ Et hic est primus legendi modus, eorum videlicet, qui virgulam æqualiter pronunctant, quem in nostris templis, Cœnobiijs exceptis) Inclytū Poloniæ Regnū tenemus. Alter legendi modus, eorū qui virgulam eleuant in nonnullis germaniæ partibus frequentatur quem hic

quem hic breuitatis gratia omittimus.

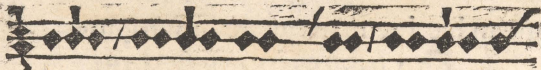
De accentu epistolari.

Tota vis epistolaris & euangelici accentus, in quāitate syllabarū cōsistit, adeo, vt qui quātitatū vel modicā cognitionē habet (cū ex lectione poetarū discere oportebat) regulis non multū indiget, prope dixerī nihil, nam omnes regulæ sequētes attenduntur circa penulimā breuē aut longam, Ei vero qui quantitatū ignarus est, ex finalibus dictionū syllabis, ac earundē numero, epistolarum & euangeliorū accentus, vtcumq; addiscat oportet, id quod impresentiarū conamur ostēdere, quāuis quātitas, hic nō sp, sicut in metro locū habet, in epistolis eī & euangelij, est sermo cōmunis & profaicus, a lege metrica omnino absolutus, ideo quantitatē nō semp retinet, sed magis accentū consuetū attendit.

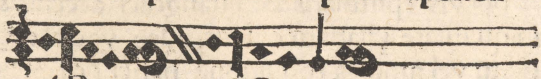
¶ Præterea notabis sicut accentus fit, ad designandā significationē in dictione, ita fit ad representandam expressionē sententiæ in oratione, expressio vero sententię maxime fit, & picipit circa finē. Ideo accentus debet trahi ad finē orationis completę, quanto vicinius potest.

Tituli Epistolarum Beati Pauli Apostoli, & aliorum, cum suis accentibus.

C iij Lectio

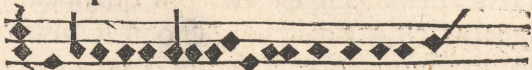
Lectio epistolæ beati pauli apostoli

ad Romanos ad Corinthios

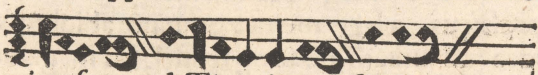
ad Ephesios fratres

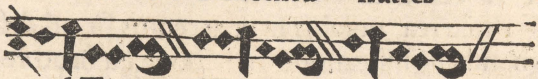
Lectio epistolæ beati pauli apostoli

ad Philippenses ad Collossenses ad Thessalo

nicenses ad Timotheum fratres

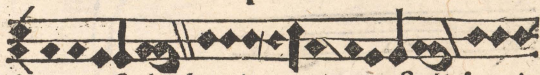
ad Titum ad Philemonem ad Hebræos

¶ Hæc dictio Iacobus, quæ habet penultimam longam, tamen accentum habet in antepenultima, quæ impræsentiarum magis attendimus, quia de accentibus, non de syllabarum quantitatibus precipimus, in communi sermone trium, in versu quatuor est syllabarum, sic Iohannes

Beati iaco

beati iacobi apostoli beati iaco

bi apostoli beati petri apostoli beati

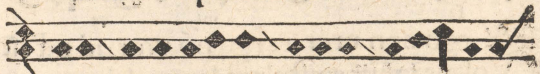
ioannis apostoli

Lectio libri sapientiae

actuū apostolorum

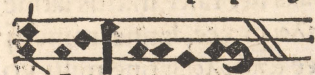
libri apocalipsis beati ioannis

libri machabeorū apostoli

Esaie prophete

Iohelis prophete

C iij

Danielis

Danielis prophete

Libri Helter

Libri Regum

Post notam quę eleuatur in epistola ad sol nota immediate sequens, ad fa cadere potest, cōuenientius tamen ad mi, nō nunquā aut ad re deprimi potest, sic.

ij Co.xi

fa

mi

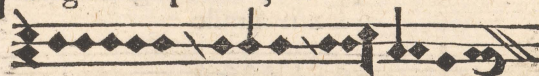
re

Et ego non vror et ego nō vror id quod sū
¶ Volens igitur epistolam legere, sciat totum illius accentū (vt supra diximus) quatuor notis contineri, scilicet sol fa mi re, et in fine orationis, hoc est in plena distinctione, dictionem ante literam capitalem diligenter attendat, Accentus enim variatur, secundū precedentium dictionū varietatē. vt indicant regulę sequētes.
¶ ἁπόστολος grece, Silas hebraice, missus latine dicitur, nā sicut ἄγγελοι græce, latine nuntij appellantur, ita græce ἀπόστολοι, latine missi vocantur. Ipsos enim misit euangelizare, per vniuersum mundū, Sed ἐπισελα ἀπό τοῦ ἐπισελαθῆν

quod est mittere, quia ad absentes mittitur, sicut epistole apostolorum, quas absentibus mittebant, sic impresentiarum, qui mittitur. & ad legendam epistolam deputatur, curet, ut verbis etiam, regularis accentus respondeat.

¶ Modus autem legendi epistolas & euangelia pro locorum diuersitate, variū habet accentum, Vbiq; tñ interrogatio, accentus moderatus, & acutus, vltimam notam eleuāt similiter & finis epistolæ & euangelij, vbiq; eleuatur, dempta prophetia, quæ est oratio ex veteri testamento sumpta, cuius finis grauatur, seu deponitur quia illis terrena, infra posita, nobis vero cœlestia, supra nos querenda promittuntur.

¶ Quidam in fa clauē lectionem continuant per totū vnisonum seruantes, vsq; ad accentū, seu legitimam pausam, sic.

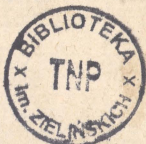

Mat. x

Et inimici hominis domestici eius

¶ Multo tamen melior lectio, suauior, et audientibus gratior erit, si tam in epistola quā in euangelio, in re, clauē d'solre, incepis, in mi continua ueris, et vbi respirare opus fuerit, ante accentū, de mi ad fa ascēderis. Nam varietas vbiq; delectat hoc modo,

C v & inimi

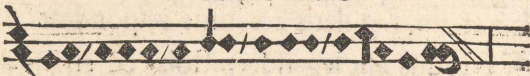
Math 10

et inimici hominis domestici eius

Exm simile

Ec. viij.

noli amare medatiū aduers⁹ frēm tuū

Exm simile

puer. 17

qui medita^r discordias diligit rixas

¶ Eodem modo et clausulę interrogationū pronunctiande, presertim vbi longiores fuerit nisi quod finis (vt dixi⁹) leuand⁹ ē hoc modo

domine si in tpe hoc restituis regnū israhel:

Exm simile

Actu. i.

& quō nos audim⁹ liguā in q̄ nati sum⁹?

Actu. ij.

¶ Nunc ad regulas accentuū epistolares quanto poterimus compendiosius accedemus hoc prenotato, quod in epistolis singulę syllabe, singulas habent notas, syllaba tamen pre dominante excepta, que propter accentū, qui cadit in eam, nō vnam, sed duas habet notas, a fa ad soleuatas,

De mo

De monosyllabis.

¶ Prima regula si in epistola, in plena distinctione, id est ante literam capitalem, monosyllabam precesserit, alia monosyllaba, et ipsam tertia, prima videlicet eleuanda habet accentū de fa ad sol, in omnibus regulis sequentibus, vt in his patet exemplis.

domine mi tu scis aduersus huius mundi non est lex

Apoc. 7

Gal. v.

Secunda regula,

¶ Si in clausula epistolari, in perfecta distinctione, id est ante literam capitalem, duę monosyllabę fuerint, & eas dissyllaba precesserit, prima illius dissyllabę erit eleuanda, siue sit longa siue breuis, vt in hoc exemplo.

breuis eleuatur

& veritas in eo non est sicut domini donauit

Io. viij.

longa eleuatur.

vobis ita et vos

Coll. iij.

¶ Memineris regulę supra dictę, quod non semp in fa clauę, lectio continuanda sit, maxie cum plures notę, ante perfectam distinctionē occurrunt legendę, vt in predicto exemplo, sed partim in mi, partim ad fa eleuandę.

Tertia

Tertia Regula

¶ Si duas monosyllabas, precesserit dictio polysyllaba, illa aut habet penultimā longam, eandē eleuabit, aut breuē, sic antepenultimā eleuat, vt hic

Exm̄ primi Exm̄ secūdi.

ij co. xij

nā finis illorū mors ē vt discederet a me

Quarta Regula

¶ Si monosyllaba precesserit dissyllabā, priā eiusdem dissyllabę eleuatur, siue lōga fuerit siue breuis, vt hic,

longa eleuat.

breuis eleuat

Ro. vij

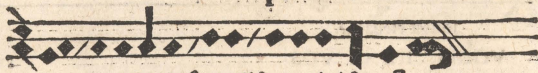
sicut scriptū est cōsentio legi qm̄ bona ē

Quinta regula.

¶ Si monosyllabā vnicā, precesserit polysyllaba, si habet penultimam, longam eleuabit eandem, si breuē, antepenultima venit eleuāda hoc modo.

Exm̄ primi

i Jo. iij.

ōis q̄ oderit fratrem homicida est

Exm̄ secūdi

Benedicite

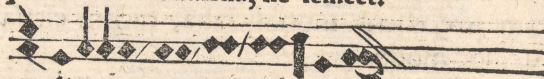

benedicite p̄sequentibus vos

Ro. xij.

De dissyllabis.

¶ Si in dissyllabam terminata fuerit epistolę sē-
tentiā, monosyllaba precedente, eadem mono-
syllaba erit eleuanda, sic scilicet.

pu. xix.

melior ē paup̄ iust⁹ q̄ vir mēdax
Phil. ij. omnes quę sua sunt querūt.

Secunda regula.

¶ Si in dissyllabā terminata erit oratio, alia dis-
syllaba precedenti, eadem quę precedit, eleua-
bit primā, siue longa siue breuis fuerit, vt his
patet exemplis.

Ro. vi.

longa eleuatur.

Serui autē facti deo aperiens pes

Act. iij.

breuis eleuatur

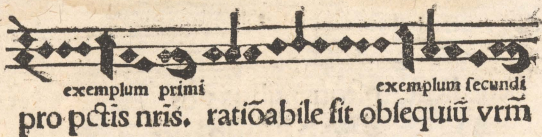
trus os suum dixit.

Tertia regula.

¶ Quando dissyllabā, polysyllaba precedit, pe-
nultimam eleuat, si longa fuerit, si breuis ante-
penultimam, vt sequentia indicant exempla:

pro peccatō

Ro. xij
1103.

exemplum primi exemplum secundi
pro p̄ctis nr̄is. ratiōabile sit oblequiū vr̄m

De trissyllabis

¶ Si in clausula epistolari, ante literā capitalē posita fuerit trissyllaba penultima longa, & eam p̄cesserit monosyllaba, eadem eleuat hoc modo.

Gal. v. vtinam, absidāt qui vos cōturbāt.

Secūda regula.

¶ Si dictionē trissyllabā, habētē penultimā longam, p̄cesserit dictio disyllaba, eadem eleuat primam, vt hic

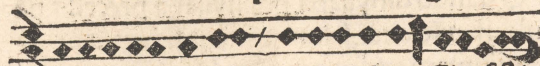
Galla. v diliges pximū tuū sicut teipsum

Tertia regula.

¶ Cum dictionē trissyllabam, habentē penultimā longā p̄cesserit dictio polysyllaba, eadē eleuat penultimam, si longa fuerit, si breuis antepenultimam sic.

Exm̄ de penultimā longa

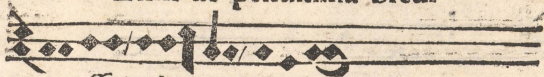
Ro. xijj

qui potestati resistit dei ordinatiōi resistit

Exm̄ de

Exm̄ de penultima breui

Rom. xiiij

vt possitis alterutrū monere

Quarta regula.

¶ Si clausula epistolaris terminatur in trissyllaba habente mediam breuem, duplici monosyllaba p̄cedente, prima illarū erit eleuanda, vt sequens indicat exemplum.

Rom. viij

nō em̄ sub lege estis sed sub gr̄a et ī his q̄ p̄eūt

Quinta regula

¶ In clausula epistolari, in plena distinctione, ante literā capitalem, si ponitur dictio trissyllaba penultima breui, monosyllaba vnica p̄cedēte, quā iterū disyllaba p̄cesserit, eadem eleuat primā vt hic est videre.

eadem em̄ agis quæ iudicas.

Quæ enim societas luci ad tenebras

Vixenim pro iusto quis moritur

Sexta regula.

¶ Si trissyllabam, habente penultimam longā, p̄cesserit alia trissyllaba, aut polysyllaba, eadē eleuat penultimam, si longa fuerit, si breuis ante penultimā sic,

Rom. ij

ij Co. viij

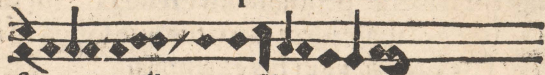
Rom. vj

Exemplum

sed p̄ charitatē seruire inuicē.
Exemplū secundi.

Gal. v.

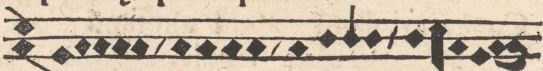

filius ancillę cum filio libere.

Gal. iiii.

De quatrissyllabis.

¶ Quotiesc umq; in clausula epistolari, literā capitalē, p̄cedit dictio quatrissyllaba, habēs penultimam longam primam eleuat, vt patet per exempla sequentia.

cū fatigat⁹ desieris contēnere cōtēneris.
Sic vt in die honeste ambulemus
Homines pestilentes dissipant ciuitatē
Et sanitas tua citius orietur.

Esa. 33
Rom. 13
puer. 25
Esa. 58.

Secunda regula.

¶ Cum ante literam capitalem ponit dictio quatrissyllaba, habens penultimam breuem, si eam p̄cedit monossyllaba, eadem eleuatur vt in his exemplis.

qd̄ enim operor nō intelligo
Dextera eorum repleta est muneribus
Tolle omnes principes populi & suspēde eos

Roma. 8
puer. 25
Num. 15

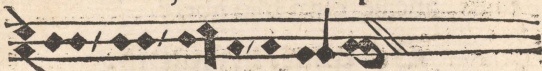
D

contra

contra solem in patibulis.

Tertia regula.

¶ Quando in clausula epistolari, ante tetrasyllabam, habente penultimam breuē, ponitur dictio dyssyllaba, eadem eleuatur, siue longa fuerit siue breuis, vt in his exemplis.

Ro. vi.

longa eleuatur

Serui facti estis iustitiæ

Sap. v.

breuis eleuatur

Cogitacio illorū apud altissimū

Quarta regula.

¶ Si tetrasyllabā habentem penultimam breuem, præcesserit polysyllaba, eadem eleuat penultimam, si longa fuerit, si breuis, antepenultima venit eleuanda, hoc modo.

Exemplum primi.

Ecci. 3 1

nec sperauit in thesauris pecunię

2. Co. 12

virtus in infirmitate perficitur

Exemplum secundi

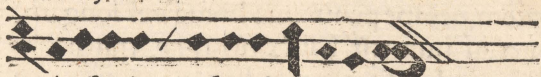
1. Co. 9

qui altario deseruiūt cū altario p̄cipiāt

De pentasill

De pentasyllabis hexasyllabis et heptasyllabis.

¶ Dictiones pentasyllabe hexasyllabe, siue de inceptis, que penultimam longam habent, quam uis variant, tamen ut plurimum tertiam, que penultimam precedit, id est quartam a facie syllabam eleuant, sic scz.

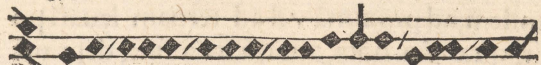

qui tribuit in simplicitate
Dilectio sine simulatione
Qui miseretur in hilaritate,
honore inuicem preuenientes

Ro. xij.

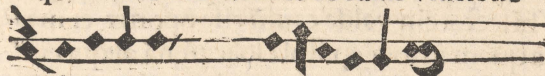
Necessitatibus sanctorum communicantes

¶ Si uero penultima breuis fuerit, quarta que eandem precedit, id est, quinta a fine syllaba, semp & infallibiliter eleuatur.

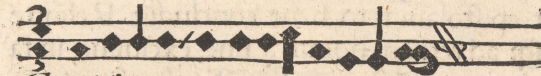
quod si inuicem mor detis et ceditis videte ne

Gal. vii

ab inuicem

consumamini

Gemitibus inenarrabilibus

¶ Sic iste dictiones, si capitalem litteram precesserit, ut similes, Abominationibus incorru

Ro. viij

D ij p tibilis?

tribilibus Inenarrabilibus, quintā a fine syllaba, eleuant aliquando breuis, aliquando longa eleuatur, nō quod accentū grammaticū eadem syllaba teneat, sed quod in accētū ecclesiastico, qui ali⁹ est ita fieri oporteat et necesse sit Sic vides in omnibus regulis prædictis, et sequentibus, attendendam fore, syllabarum quātitatem, nempe penultimā breuē vel longam, (interdū numerū syllabarū) quæ, qui negligit, legendo risum aut indignationē, magis quā deuotionē, auditoribus excitat. Penset igitur diligens lector, quam vtiliter scriptū sit **Tunc**
psal. 118 nō confundar cū prospero, in omnibus mandatis tuis.

De conclusione epistolarum.

Cōclusio epistolarū, semp̄ ex vnifono, cadit ad tertiam infra, scz de fa ad re, nota sequens eandem, ad proximā vel ad tertiam leuari potest, quæ v̄o nota, aut quota a fine, deprimēda sit, lectoris iudicio aut discretionī relinquit̄ Vbi lectorem valde cautū esse oportet, et magis quam in tota epistola sollicitū, nā aliqui citi⁹ alij tardius quam oportet descendūt, quo fit vt epistolam raro bene concludūt. Reliquæ vsq; ad tertiam notam a fine, exclusiue, in fa vel mi pronūctiari possūt, Tertia a fine, semp̄ & infallibiliter in re locat̄, vltima in fa, penultima ad placitū, aut mi aut fa tenebit, exempli grā

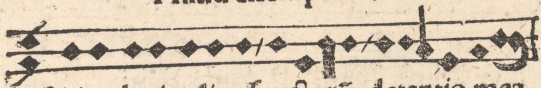
pli gratia aliq̄ accipe epistolatū conclusiōes
reliquas, secundū istas, tu ipse elicitō,

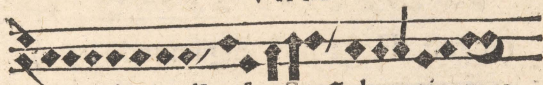
seculorum amen.

¶ In hoc exemplo, primę quinę notę, tenēt
vnisonum, in fa (possent et in mi) sexta nota de
primitur de fa ad re, sequēs eandē ad mi, rurs⁹
ad fa ascenditur cū sequentibus notis, quę in
differenter in fa continuari, vel ad mi deprimi
possunt, tertia nota a fine, seu antepenultima, in
re, penultima ad placitū.

Aliud exemplum.

& in plenitudine sanctorū detentio mea
Vel sic

& in plenitudine sanctorū detentio mea

¶ Hęc est lectio multo quam prima placidi
or, hanc autem suauitatem, habent inter se, mi
et fa, propinque notę, vicissim repetite.

Aliud exemplum;

D iij

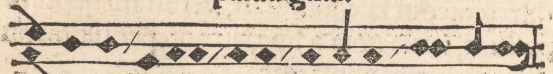
Sed in

Sed induimini dominū iēſū chr̄m
Sinceritatis & veritatis

Tritum est sermone puerbium, Dū finis bonus ē totum laudabile fas ē, Cū igitur a fine sūt oīa denomināda quātū poteris enitere, vt regularit̄ cōcludas, et finē ante quā principiū, aut mediū, lectionis cuiuslibet inspicias, vt si qd oberratū esset, aut in principio aut in medio, ne pudeſias aut confundaris in fine, prospice.

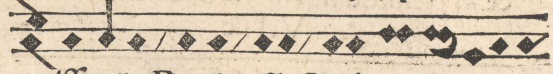
Nunc demus aliquod epistolare
paradigma.

Fratres rogem⁹ deū optimū Maximū

vt Illustrissimū Polonię caput Sere-

nissimū Regē nr̄m Sigismundū cū in-

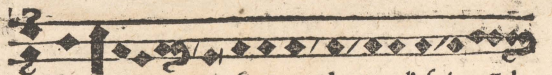

clyta prole sua diu nobis viuere

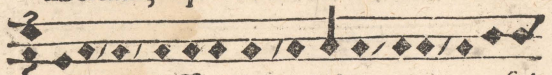

faciat incolumem qui cū habeat
dignitatem

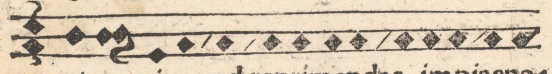
dignitatem quolibet honore super
riorē honorat super omnes q̄ se hoc
honore dignatus est deū qui iuxta
silitudinē cælestis regni tradidit
sibi sceptrū terrenę potestatis qui se
uā tyrānidē exosus dura pectora
mulcere didicit seditionū motus
compescere sedare tumultus Regē in
quā pacificū & nostre ppugnatorem
libertati

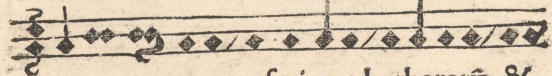
libertatis, qui sicut ad mortales iuuados

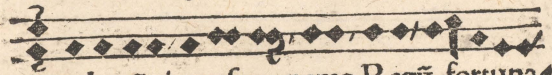
atq; ad pdesseñdũ omnibus natus perspi

ci tur ita ad reprimendas impiasna

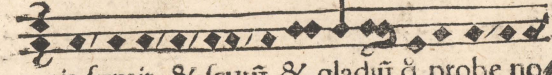
tiones atq; nefarios barbarorũ &

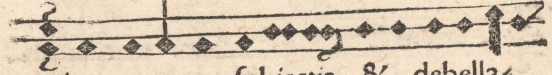
imphorũ incursus nemo Regũ fortuna

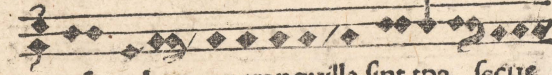
tior qui cũ res exposcit diuie virtut

tis sumit & scutũ & gladiũ q̄ probe no

uit parcere subiectis & debella

re superbos vt tranquilla sint tpa secue
ra &

ra et tuta sint omnia et nequitia
atq; iniquitate sublata sūma
in pa ce uiuat Sic regnat rex perillustris
Inclyt⁹ pnceps Sigismund⁹ q̄ in regib⁹
nō ē alter in deū et religionem su
perior nō rerū gerendarū prudentia
excellētiōr clementia in subditos pre
stantior nō bellica gloria foelitiōr.
serua eū domine deus noster.

E Euangeliū

De accentu euangelico.

εὐαγγέλιον euangeliū id est bona nūctiatio, quā
niam εὖ bonū. & ἀγγέλλω nūctio, & angelus
nominatus est, quoniam salutem omnium ho-
minū nūctiauit. Quare autē bona sit nūctiatio
Eusebius de preparatione euangelica ostēdit
¶ Cum autē legendū est Euangeliū, ob reuer-
rentiā sacrorū verborū, apponit liber, nōnūq̄
serico villosa obductus, auro & argento
decoratus. Stant incensis æditui duo faculis,
Diaconus Thimiateriū, siue accerrā thurariā
tenet, Thimiama incendit, suauissimos odores
excitat, Interim assurgit clerus et omnis popu-
lus viri, aperto capite, omnes, cum his deuot⁹
femineus sexus, pariter aures arrigunt, hoc tā
salutariū verborū nūctiū diligenter attendūt,
Deniq̄ mos esse apud quosdā dicitur, vt prin-
ceps ipse, nudatū ensē manu tenēs, adstet euā-
gelicę lectiōni, cæteri capulo manu admota,
parati cū suo principe Euangeliū defendere,
Præterea legenti euangeliū diacono, bene præ-
catur prælatus aut sacrificus, dicens, Domin⁹
sit in corde tuo, &c, Et hoc cū hæc solemniter
fiunt aut tui ple priusq̄ codicē euangelicum
sumis in manū, præcaciūcula te præpara, ante
lectiōnē ora, vt optimus ille Iesus, qui pro cō-
temptissimis etiā hominibus mortuus ē, imp-
tūre dignetur spiritū suū, qui nō requiescit, nisi

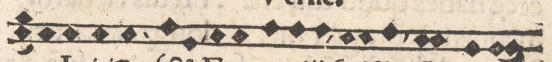
ſup̄ humilem & māſuetū, ac tremētē verba
 ipſius, Deinde dicas Dñs ſit in corde meo, &
 in labijs meis, vt digne et cōpetenter valeam
 pronunctiare, euangeliū pacis, In nōie patrie
 & filij & ſpiritus ſācti, Digne aut̄ pronūctias
 ſi quod legis euangeliū ſūma fidē complectes
 ris, competentē pnūctias, ſi tenorē quē ex/
 poſcit Euāgelij, & accentū debitū teneas, de
 quo dantur ſequentes regulæ.

Tituli Euangeliōrū cū accētibus
 eorum

Initiū ſcti euāgelij ſecūdū Matheū.
 Sequentia Ioannē.

Velle.

Initiū ſcti Euangeliij ſcdm̄ Matheū.
 Sequentia Ioannem

Secūdū Lucā In illo tpe. In illo
 Secūdū Marcū.

tempore. In illo tempore.
 Secūdū qd expoſcit, loci aut tēpli cōſuetudo!

De Adonossyllabis.

¶ Si clauſula euangelica, terminata fuerit in dī
 E ij ctione

ctionē monosyllabā (sp̄ itellige āte literā capitā
lē vel in plena distinctione) & illā præcedit alia
& ipsā tertia, eadem erit eleuanda.

Cor aut̄ eorū longe est a me.

Mat. 15 Da eis pro me et tē

Mat. 17 Surrexit nō est hic.

Mar. 16 Secunda regula.

¶ Si monosyllabā dissyllaba præcedit, primā
eiusdem eleuatur, siue longa fuerit siue breuis
secunda deprimitur, tertia finitur, vt est cerne
re in his exemplis.

Mar. 20 nō ita erit inter vos, longa eleuatur.

Mat. 25 ecce habes quod tuū est, breuis eleuatur.

Mat. 5 mentientes propter me, longa eleuatur.

Math. 3 Sicut colūbā descēdentē sup me, bre, ele.

Tertia regula.

¶ Si monosyllabam, ante literam capitalem
præcedit polysyllaba, eleuabit penultimā, si lō
ga fuerit, si breuis, antepenultima venit eleuari
da, vt sequentia indicant exempla.

Exemplū primi.

Mat. 25 ecce alia quinq; superlucratus sum.

Mat. 25

Exemplū secundi.

Cū gladijs

cum gladijs & fustibus cōprehendē me

Mat. 26

De Bissyllabis.

¶ Si in clausula euangelica, dyssyllabam, ante literam capitalē, monosyllaba precesserit, ea dē deprimitur, & præcedens syllaba eleuatur vt est videre in his exemplis.

Iesus cōfestim descēdit de aqua Dixit Mar

Ioan. x i
Math. iij

tha ad Iesum.

Secunda regula.

¶ Quando vero dyssyllabam dyssyllaba præcedit, eadem quæ præcedit eleuat primam, & deponit secundam, sic scilicet.

Staret sup̄ vbi erat puer. Gauisi sunt
Quod scripsi scripsi. Iō. xix.

gaudio magno valde.

¶ O sententiā egregiā & forti viro dignam, quamuis ab Ethnico & pphano homine prolata, magis in Christiano principe laudabilem, immo, in quē magis competit, si vsu venit dicere, Quod scripsi scripsi, quam sententiā ante secula latā insup̄ a se iam pridem renouatā,

E iij Regio

Regio Sigillo munitā, paulo post tempore cas
sare, & irritam facere.

Tertia regula.

¶ Cum dissyllabam ante literam capitalem
polissyllaba precesserit, ipsam penultimam ele
uat, si longa fuerit si breuis, el euat ante penul
timam. Exempli gratia.

Mat. iij.

Confitentes peccata sua rectas facite

semitas eius.

De Trissyllabis penultimam
breuem habentibus.

¶ Si in perfecta distinctione ponitur trissyl
laba penultima breui, monosyllaba precedē
te, eadem monosyllaba deprimitur, nota præ
cedens eandem eleuatur, hoc modo.

Mat. x.

Luce. i

Nō veni pacē mittere sed gladiū,
Dixit autē Maria ad angelū

Tertia regula.

¶ Si ante literam capitalem fuerit dictio triss
sillaba, habente penultimā breuē, et eam præ
cesserit dissyllaba, eadem primam eleuat, secun
dam deponit, sicut hic.

Ibi

Ibi erit fletus et stridor dentiū.

Math. viij. xij. xij. xxij. xxiiij. xxv.

Lucę xij. Septies repetuntur hęc verba. vt sc cordibus infixę sint nostris æuangelicę minæ

Nam vt inquit apostolus. Horrendum est in cidere in manus dei uiuentis. Heb. x.

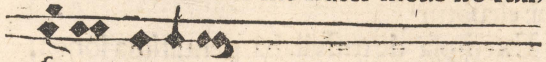
Tertia regula.

Quando dictionē trissyllabam, habentem penultimā breuē, precesserit polysyllaba, ipsa penultimā eleuat, si longa fuerit, Si breuis. āte penultima eleuatur, penultima et vltima deprimitur, vt hic videtur.

Exemplum primi,

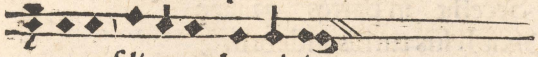
Domine si fuisses hic frater meus nō fuisset mortuus. Ioan. xi

set mortuus.

Exemplum secūdi.

Luce. vi

ppter filium hominis

De Trissyllabis penultimam

longam habentibus.

Quandocūq; clausula in trissyllabā penultimā longam desinit, primā deprimat, præcedēs ea dictio, siue monosyllaba siue dissyllabā

E iij

que tris

siue trissyllabā ante polysyllabā, vltimā eleuat

Mat. iij

et mel siluestre et in igne mittetur.
monosyllaba praecedit, dissyllaba praecedit.

Mat. iij

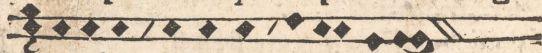
Prophetam dicentē. Calceamenta portate.
Trissyl. praecedit. Polissyllaba praecedit.

De tetrasyllabis et pētasyllabis

penultimam longā vel breuē habentibus.

¶ Quando clausula euangelica in dictionē pluriū, quam triū sillabarū desinit, si longa fuerit penultima, antepenultima deponit, et praecedens eam, scz quarta a fine eleuatur. Si vero penultima breuis fuerit praecedens eam a fine quarta syllaba, deprimitur et quinta a fine eleuatur.

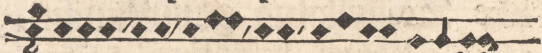
Exempla de trissyllaba penultima longa.

Math. ij

Secessit in partes galilae
Dixit Iesus turbis iudeorū.

Exempla de penultima breui.

Mat. iij.

Luce. x

Lnc. xi.

Paleas autē cōburet igne inextinguibili.
Martha autē satagebat circa frequēs misterium.
Omne regnū in se diuisū desolabitur.

Concluditur autē Euangeliū, eodē accē

tu quo epi

q̄ epistola, sicut, sequēs ōndit paradigma.

In illo tempore dixit apostol⁹ disci-

pulis suis tito atq̄ timotheo, qualem i Tim. iij

episcopū esse oporteat, ad Titū dicens

oportet Episcopū esse sine crimine,

Titū .i.

sicut dei dispensatorem non supbū

nō iracundum, nō vinolentū, nō percus-

sorē nō turpis lucri auidū, sed hos-

pitalem, benignū, sobriū, iustum,

cōtinentē, amplectentē eū qui scdm

doctrinā est, fidelem sermonē vt potēs sit

exhortari in doctrina fama, et eos qui

E v. condu

contradicūt arguere quare nō sine
maximis rationibus, Reuerendissi
m^o pater petrus Gamratus tanto
ministerio dign^o habit^o est ob sū
mam integritatē precipuā virtu
tem agendarū rerū prudentiā diu
nē legis notitiā & pfectā cunctis
in rebus prudentiā, quē pastorē, quē rectorē
quē nostre religionis custodē dedit nobis
domin^o, q nos dirigit in viam salutis.

¶ Hæ sunt Regulę de accentu ecclesiastico,
ad q̄s lectionales, epistolares, et euāgelicę clau
sulę cōueniēt applicari possūt, Quāuis nōnul
le, secūdum dictas regulas applicate clausulæ.

audeo et ego

Audis: quod in his omnibus exemplis, et sexcentis alijs, vbiq; clausula secunda, nulli regulæ subiecta, elegantior est prima, quæ regulæ subest. Quanc; predictæ regulæ vbiq; tolerabiles sūt. Difficile est igitur, ad hunc modum dare regulas, artificiosas, & vniuersaliter veras, Quare omnibus epistolis et euangelijs, sine huiusmodi regulis et preceptiūculis, suos proprios accentus, adijcere maluimus, & longe minori negotio, quam hæc fragmenta colligere, si calcographi accessisset imprimendi facultas, Nam quotuscq; reperitur, qui has regulas inspicit, antequam codicem euangelicū sumat in manus, mallūt nōnulli, decies labi & turpiter errare, quā hūc paruū sibi laborem desumere, Verū si nos tantū tedij, publicæ vtilitatis respectu deuorauimus, par est nimirū, vt lector item, vel sue vtilitatis causa, nō nihil molestiæ decoquat, et eū animū quē nos iurādis alijs præstitim⁹, ipse prestat sibi, suocq; commodo.

Quod si quis zelat decorem domus dei, & voluerit que in missali continentur epistolas et euangelia, suis accentibus pernotare, et sub prelym mittere fiat secundum eam quam præscripsimus

scripsimus formā, lectionis in missali, quę pau-
cę sunt, quatuor, epistolę tres, euangeliā, duas
tantum lineas requirūt, clauē vnica, & semp-
eandem, Lectiones in vigilia paschę & pente-
costes, quia plures sunt & plixę, et tantū sea-
mel in anno leguntur, sic sine notis relinquāt
collectę, Secreta, complēde (quorū haud parū
est aceruus) supflue, abijciantur, Abijciantur
item superflue rubricę, nōnullę plus curiosę
quam necessarię et nō excedet missale, iustam
libri quantitatem, addantur positurę, seu pun-
cta, in contextu verborum, propria, apposita,
et accentibus suis respondentia, Sic instructo
missali, vniformiter cantabunt omnes plures
etiam ad aram accedent, qui se hactenus
altari committere & missā canere non audent
Cessabit protinus (ni fallor) ad aram barbaria
simus, & inconcinuus pronūctiandi modus,
quali vno ictu amputatus, quem alias, nulla
precepta, nullę regulę nobis adimēt, nō quod
regulas contemnamus, immo quas plurimū
probamus, quas etiam nosse volunt omnes
studii apponere nemo, quia nō potādo.

**Eiusdem Ad. Georgij legnicensis ad lectores de nonnullis
abusibus circa cantum &
officium diuinum.**

Habes optime lector, de ratione accentus ecclesiastici, libellū (vt opinor) nō contēnendum quopacto scz, lectio, epistola & euāgelium ad legitimū accentū reducenda, quo fit vt nō omnino pretermittendus sit, illis p̄sertim, qui sacris iniciari cupiūt, aut iam iam iniciati sunt, immo vero, tanto diligentius expendendus, quanto se nouerūt in accentibus ecclesiasticis magis ignaros, nam pauci admodum inveniuntur, quibus legitim⁹ accentus, nō sit ap̄is offensionis & petra scandali, In syllabarū enim quantitatibus aberrare, & dictiones in natura p̄ducendas, corripere, & rursus graui accentu p̄ferendas syncopatim p̄nunciare, est nobis in hac patria, familiare, ne dicam naturale, atq; adeo, vt qui nostram pronūctiationē ad amissim considerat, quantitates syllabarū addiscere facile potest, aut certe, magnā quātitatū vim eruet, si quas corripimus syllabas producet. vnde nō mirū quod pauci bona carmina facimus, quia quantitatem syllabarū oīno pdidimus, in quibus ipsis aliquādo de turpi amore scriptis carminib⁹, si vitiū vel nimitū admiseris

admisseris, nō dictu facile, quam anxie torque-
ris quod sunt qui continuo reclamāt, verum
esse vitiosum, nec vlla vania dignū, in sacris
vero lectionibus epistolarum & euangeliorū
accentibus, si millies erraueris, nemo est qui
percipit corde, aut inerte legentem reprehens-
dit, a lego deriuat lector (nō lictor) p̄ eo qui
legit, & lectio, ad lectores aut̄ pertinet, lectio-
nes, et ea quæ prophete vaticinauerūt, et apo-
stoli scripserūt, pronuntiare palam, aperte &
distincte legere & pronuntiare, sicut in vete-
ri testamento hesdram fecisse legimus, vbi
plura de lectoris officio. Quare iuxta decretū
Toletani concilij, lector cū ordinatur facit de
illo verbū episcopus, ad populū, indicans eius
fidem, vitam, atque ingeniū, post hoc, spectan-
te populo, tradit ei librū, in quo lecturus est,
dicens, Accipe, & esto relator verbi dei, habi-
turus, si fideliter et vtiliter impleueris, lectoris
offitium.

¶ Sed hac tempestate nostra, nihil refert, sciāt
an ignorent, dūmodo vtcūq; barbare, aut pu-
eriliter, officiū lectoris compleant, vt est audire
legentes psalteriū, in festis patronorū, aut
scenopegiarū, aut in septimana poenosa, psal-
mos, in omnibus ecclesijs, quam absurde, quā
inconcinne & barbare legūt, vt subulcos aut
aratores, potius quam lectores aut psalmistas
iudicares

iudicares, phich pudor, quocienscunq; syllabā longam corripunt deū, si non vna syllaba, certe vno fraudant tempore, quādoquidē, iuxta grammaticorū leges, syllabę longę, bina sunt tempora, breui vnicū, neque vero sunt audiēdi, qui dicere solent, minuta res est, syllabę tempusculum, cū magis spectandum sit, quē fraudes, quam quanto fraudes.

¶ Sed dicunt fortasse, vt syllabas longas corripimus, sic rursus breues producimus, quo reddimus equiualens) Et id quidem manifestum quod dupliciter peccas, transeo, quod literas duplicandas, simplices scribimus & proferimus, simplices duplicamus, sic nō solum in *προσωδία* id est accentu, verū in *ὑπογραφία* .i. recta scriptura labimur, cum reliquis duabus grammaticę partibus, etiam nō satis belle nobis conuenit. Quid igitur prodest, varias vocabulorum significātiās, cognoscē? quid easdē hinc et hinc artificiose p̄ suos casus inflectere) et tandē ad sermonē congruū cogere? nisi etiā recte scribantur, proferantur, & quantitatis ale condeantur?

¶ Hic obiter annotandū, quod finis grāmaticę est, nec peccare circa vnam literam, neq; circa plures, circa vnam peccatum Barbarismus, circa plures Solœcismus appellatur, circa dictionē peccatū fit tripliciter, in literis Im
mutatione

tatione literę v p f, & econuerso, vt scribent
do finũ, p vinũ, vel o p v, vt olli p vlli, &c.
Secundo abundantia literę, vt diligo p diligo
Docillis pro docilis, Tertio defectu literę, vt
tera p terra, intelligo, p intelligo, syllaba p syl
ba misa p missa, (exempla adducimus, quę
apud nostrates sic scripta iuenimus, et isti tres
modi fiũt scripto, Quarto peccamus accentu
de q̄ impres̄tiarũ dicere pposuimus, qui in la
tinis dictionibus, precipue, circa penultimam
attenditur, in hac syllaba, tocies peccamus, q̄
ties p longa breuẽ pferimus, & econtra p
breui longam pronuntiamus, ideo tam in ac
centu ecclesiastico, quam in familiari sermone
plurimũ attendenda nobis syllaba penultima
Poetę tamen necessitate carminis, modis his
omnibus vtũtur, relligio p religio Relliquias
p reliquias, olli pro vlli, sæpe dixit virgilius,
longam p breui, & econuerso, &c, quos tamẽ
in soluta oratione, nobis imitari nõ licet, Soloc
cismus est, inconcinna dictionũ compositio, et
fit xi. modis, sed nũc nõ est his locus.

Sed neq; silentio prætereundũ, quod in κῆρυξ
ἐλεῖσον, quę verba tocies cotidie repetunt, in
horis, in offitio missę, &c. diuinas aures, tribus
syllabis fraudat: et p septem, quatuor vix pro
ferũt iã vero, cũ id flagitiũ, singulis diebus, for
tasse centies aliquando comittant, si quis ratio

R

nem

nem subducat, quadraginta aut̄ quinquaginta
ta annorum, non video satis fore, si quis solidū
annū, nihil aliud iteret, quam *κύριε ἐλεῖσον* id
que septem distinctis syllabis, neq; vero con-
uevit eos, hec vt iocosa ridere, que alijs in re-
bus, tam iudaice sunt anxij cum magis spectā-
dum sit (vt supra diximus) quem fraudes, q̄
quantulo fraudes, Hec erasmus, id quod sacri-
ficorum euenit negligentia, qui sacra verba
adeo truncate pnunciant, quibus pueri mi-
nistantes ad aram eodem modo respondent,
& insuescūt, inde fit, vt inquit Horatius Quo
semel imbuta est recens seruabit odorem, testa-
diu, kyrleyson dicūt, p kyrie eleison, id est do-
mine miserere vtrobicq; septem syllabas eloqui
debes, siue grece siue latine dixeris.

¶ Quid quod vigilias p̄ defunctis (sic enim
appellare solent) etiam mercede conducti tam
festinanter, confuse et negligenter, persoluunt,
vt nec dictio a dictione, nec syllaba a syllaba,
nec interdū p̄ integrum psalmū, a versu versū
discerni queat, tali vlulatu, tali murmure, et
verborū confusione cui nulla deuotio subest
Quo factū est, vt pleriq; scandalisati, amicis
& benefactoribus, alloqui charissimis offitia
veniarum fieri voluerunt, omnino nulla, im-
mo ne sibi talia fierēt obsequia, etiam in mor-
tis articulo petiere, vnde haud paruus error

EXORTUS

exortus hac misera tempestate nostra, plerique enim, ab ecclesia instituta placationis officia, vana et inutilia blactera menta contendunt, prochi dolor Ethnicis deteriores, certe Simonides olim et poeta & philosophus, pius erga mortuum, quem ipse sepeliuit, propriam vitam lucrificavit, quam eo vidente perdidit ceteri, non eadem pietate affecti, et qui nunc Christianorum mysteria Cicero, sic tamen scribit in Lelio Plus apud me valet autoritas antiquorum, qui mortuis tam religiosa iura tribuerunt, quod non fecissent profecto, si nihil ad eos pertinere arbitrarentur Et apud eundem de senectute inquit. Mar. Ca. Ex vita ista discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam e domo, commorandi enim natura diuersorum nobis, non habendi dedit, O preclarum diem, cum ad illud animorum concilium coetumque proficiscar, et cum ex hac turba coluioneque discedam, proficiscar enim, non ad eos solum viros, de quibus ante dixi, sed etiam ad Catonem meum (filium) quo nemo vir melior, natus est, nemo pietate praestantior. quod si in hoc erro, quod animos hominum immortales esse credam, libenter erro, nec mihi hunc errorem quo delecter, dum vivo extorqueri volo.

¶ Et apud xenophontem moriens Cyrius maior, haec dicit Nolite arbitrari, mihi charissimi

F ij

filij

filij, me, cum a vobis discessero, nusq̄ aut nullū fore, nec em̄ dū eram vobiscū, animū meū videbatis, sed cū essem in hoc corpore, ex his rebus quas gerebam intelligebatis, eundem igit̄ esse creditote, etiam se nullum videbitis.

¶ Pudeat igitur innumerabiles Christianos, multis ethnicis inferiores, qui, si de futura vita & cura pro mortuis habenda, fidem aliquam haberēt, vt viri de quibus modo diximus, iusta, pijsq̄ inferias, et sacra vota, pro defunctis faciendis, verbis nō adeo truncatis, corruptis & barbaris, prosequerentur, Hec admonemus, vt e scholis, aut alias vndecumq̄, ad canendū vigilijs, vocati scholares & sacerdotes, cautiore reddantur, sic psallant, sic orent, vt intelligant superstites, & sentiant, pijs defunctorū, manes profuisse sibi apud deū Opti. Max. pijs ecclesiæ preces.

¶ Cæterū quid irreligiōsius, quam ad altare dei sic clamare, vt præconē potius forensem, quā sacerdotē agere videre, vocem naturalē contemnere, & beluinam quādam, affectatāq̄ circa bouinam assumere, An nescis vnus Helix orationem plus apud deū valuisse, quam ipsius Baal, quadringentorū, & quinquaginta prophetarum clamorem, qui a mane ad meridiē vsq̄ clamauerūt ita cū omnes clamaret, nec quod volebant, assequerent̄

assequerentur, illudebat illis Helias dicens clamate voce maiore, deus enim est, et forsitan loquitur, aut in diuersorio est, aut in itinere, aut certe dormit, vt excitetur, clamabant ergo voce magna Hæc ibi. Hic palam audis deū detestare clamores abominare fastidire & execrari. Tamen (more suo) Stentorem imitari malūt nonnulli, quem clamosissimū inducit Homer⁹ vt illius vox esset tanta, quanta quinquaginta hominū vnde Iliados sexto,

Στέντορι ἴσασμένῃ μεγαλήτορι χαλκιοφώνῳ
ὅσ' τόσον ἀυδήσασ' ὅσον ἄλλοι πεντήκοντα

Id est, stentori assimilis magnanimo, æneam vocem habenti qui tantū clamauit, quantum alij 50 Vnde Iuuenalis, clamas vt stētora vincere possis, huiusmodi clamores inhumanos, si vsq; alibi, in ecclesijs cathedralibus audiūtur vbi nō queritur, cantor quam doctus music⁹ sit, sed quantū clamore cæteros excellat, vt nobis oli pueris, parthenopoli, alias magdurge in Saxonia, quendam referebant, etiam cū bobus asuetū, et in foro boario natum, sponsionem fecisse, se staturum in turri, & campanas ibidem, quæ magnæ sunt, prope dixerim maximæ, dum compulsarentur, omnes clamore suo superaturū, & præstitit. Aderant tum qui ferebant eū clamantem ad primū lapidem auditū fuisse, in huiusmodi, recte competit,

F in hoc

hoc distichon.

Stentora clamantē p̄ quīq̄ginta, putauit
Esse quidem fictū, p̄strepit iste magis.

¶ Sape nimirum id vitij clamorem inquā
& accentū ineptum, (accentū inquam iēptū)
præ cæteris nationibus nobis exprobrari in-
dolui, Sed vt causam nostrā, nō nihil, & quoad
liceat, adiuuē, ad excusandas excusationes in
peccatis, nesciūt pleriq̄, hunc patriū sermonē
nostrum, id est polonū, magna ex parte, nō a
latinis modo, verū etiam a græcis deriuatū, quo-
rum accentus, latino fere contrarius, nobis na-
turalis existit. omnes enim declinationū arti-
culi, cum græcis sunt nobis cūmunes, omnem
insuper accusatiuū priorū nominū, habes-
mus in a, sicut quinte declinationis græca, vt
interim de diphthongis nōnullis taceā, vt pa-
tet in dictione παῦλος, hinc est quod in dictio-
nib⁹ organū tympanū, psalteriū, cythara cym-
balū et sexcentis alijs, velis nolis, cū græcis, pe-
nultimam acuit polona iuuentus, et senectus
prope dixerim, quarū dictionū accentus, in
antepenultimā cadit apud latinos, sic in sym-
bolo niceno, catholicam, apostolicam, ecclesiam
etiam antepenultimam acuiunt, sic omnia græ-
ca, pro latinis vsurpata, pronuntianda sunt,
quorū ē infinit⁹ fere numer⁹ episcop⁹ œconom⁹
angelus qui nobis in hac patria naturale est
quomodo

quo fit vt multa verborum portenta, mon-
straq; horrenda, latine loquentes admittimus,
& nedū in sermone cotidiano, verū & in sacris
ecclesiæ lectionibus: epistolarū & euangeliorū
accentibus, precipue tamen in psalmis, quos
tam barbare tam imperite canimus, vt nōnū
quam, alijs miserendi, alijs irridendi videamur
Sunt pleriq; qui modis omnibus, id vitij a se
excutere laborant, tamē est vbi peccāt. Iuxta
illud Horatij.

Naturā expellas furca tñ vsq; recurret

Et male prumpet furtim vestigia victrix.

¶ Vnicū igitur et efficacissimū remediū, est
mutare patriam, vt soles capessendarū bonarū
literarū gratia, iuuenis nonnūq; aliena visere lo-
ca vbi pculdubio, absq; labore, absq; regulis,
& sine huiusmodi preceptiunculis, linguam
facillime corriges, accentum emendes, adeo eti-
am, vt post paucos annos, vnū vel duos, rursum
tua regna videns, aliorū censor & iudex esse fa-
cile possis. id quod multorū in vtramq; partē
docet experiētia, aut qd si nōnulli, olī iuuenes
alicuius poete lectioe, prolationem t sermo-
nis emendassent, & tanq; lima, quani tate car-
minis, linguam correxissent, non tam crebro
hoc vitio laborarēt senes, teste Horatio, dicēte
Os tenerū pueri balbūq; poeta figurat

Torquet ab obscenis iā nūc sermonib; aures

F iiij sermo,

¶ Sermo satis obscenus imo ridiculus est, barbarus, et illegitimus seu irregularis accentus, itaq; nō male dixit, quicūq; tandem is fuit, a veritate haud aberrauit.

Ambulat in tenebris errando clericus omnis

Qui sine metrorū lege, legenda legit.

¶ Nā multo iocundi⁹ orat canit et psallit, qui quantitatem et genus carminis intelligit, quia deprauata ab emēdatis facile secernit, literam aut syllabam nō coherentem, illico cognoscit et sic sub debito nūro et quantitate orationem perficit (Nam omnia in numero et mensura et pondere disposuit deus) Sicut enim antiphone (ἐξ ἀντιφωνίας φωνή) vox reciproca) quę domino die dicuntur in matutinis horis, scz, pro fidei meritis vocitetur iure beatus legem qui domini meditatur nocte die q;.

Sap̃, xi.

¶ Et que sequuntur antiphone, versus elegā-
tissimi sunt omnes, vt interim taceam de multa
sanctorū historys carmine scriptis, sic quic-
quid himnorū est in toto psalterio, carmen est
melicū, a poetis legitime natū, immo & totū
psalteriū. Hinc in prologo Biblię Hyeronim⁹
sub nomine simonidis, dauid ipsum, poetam
appellat, dicens, Dauid, Simonides noster, Si-
cut enim Simonides, lyrica carmina scripsit
apud gręcos, sic Dauid lyrico carmine psalte-
rium modulatus est apud Hebręos.

Cum igitur

Cum igitur ad prosodiam, siue accentum; quantitates syllabarum, intelligere, sit necessarium, vtilissimū existimo. omnibus in scholis, insignem aliquē poetam, vtpote virgilium aut Horatiū, iuuentuti quotidie prelegere, carmina illorum sub aliqua melodia canere, vnde grāmaticā, vnde latinū sermonē, vnde deniq; quantitates syllabarū quas ad amussim poetę explanant, perdiscere possint, cuius crebra & frequenti lectione, debite recteq; pronuntiare, cantando, ne dicam ludendo insuescerent, sicut nos in Boetio & Horatio fecimus sex et viginti elegantissima carminū genera, quadrifonis numeris, id est quatuor vocū melodijs, adornauimus, cum eisdem, & alios nōnullos prelegeremus scholasticis, nostris.

Hic hæresim (vt soles) optimū socordię tuę palliū pretexes, scio. Nisi enim poetę essent legendi, immo ediscendi, primū vnicū sacrarū litterarū lumē, Augustinus, nūq; dixisset de virgilio, in primo de ciuitate dei, ppter ea eū par- **Aug**
uul i legant, vt poeta magnus, et omniū preclarissimus atq; optimus teneris imbibitus ānis, nō facile obliuione possit aboleri, Sic Hiero- **Hiero**
nimus, altera ecclesię christiane columna co-
medias legere, amatoria Buccolicorū versuū
verba canere virgiliū vere esse necessarium
pueris existimat.

¶ Quod autē ad psalmos attinet, vt incorrupte decantent, maxima, quę in libro psalmodiarum est utilitas, nos inducere debet, de quibus dicit diuus Chrysostomus.

Μᾶλλον συμφέρειν τῷ κόσμῳ σφραδῆναι τον ἴλιον ἢ περὶ τῆ ἐκκλησίας ταυτην ὁσημαίραι μή ψάλλεσθαι

¶ Magis conferre mundo, obscurari solem, quā ecclesię hunc cotidie nō can. Quare curet ordo, qui pręsidet, vt choris vicissim psallentibus altero canente choro, sit interim in altero, vel puer aliquis, qui versum stilo aut graphio indicet, eundem sub debito tenore et accētū succinat, fiat hoc primum, in psalmis vespertinalibus, qui pauci sūt, si quid peccatum fuerit, nō dissimilet aut silēdo prętereat cātor q̄ regit, aut psallētib⁹ p̄sident, nō nihil subiralet negligētib⁹ corruptū accētū sub eodē tenore expreret, pudorē obijciat, locū ipse repetēdo recte, emēdet obstrepentiū murmura nō curet, cum quinto maximo, non ponat rumores ante salutem, Dispeream, si hac adhibita diligentia, non multo post tpe, ab omnibus his vitijs totus emendabitur chorus, Deinde ad diuinas laudes, vt pote lectiones matutinales, hymnos psalmodiarum, & tandē ad epistolarum, euangeliorum, & prefationū accentus, multo quam ante, paratiores, atque instructiores accedent quia quidem in re, dū hac in vrbe nostra Cracouiensi, scholarum

scholarum diuæ virginismarię, & templi eiusdem insignioris, annos duos supra viginti ante signanū agerem?, quantū ope laboris & diligentia, vt veri accentus ratio seruaretur, impendimus, aliorū iuditiū esto. Hic ridiculi cuiusdā cantoris mentionem faciamus oportet qui cātare vicissim & pedre solebat. Talē cantorem vidimus illū, latū & iocundum Cracouię, in omnibus angulis notū, qui totos dies per tabernas errabat, ridens, et tanq̃ nouo canendi genere, sibi placens. Deniq; q̃t quot saltus fecit tot stlopos (notas) emisit quin etiam, ita maluit dulciter ineptire, et passim rideri, quā hac iucūda insania liberari, & sibi restitui, (vt arguens ille Horatianus) At ne hoc cuiquam, ex ano canre, impossibile videat̃, de ciuitate dei probat Augustinus nōnulli (inquit) ab imo sine pudore ṽllo, ita numerosos, pro arbitrio sonos ædū, vt ex illa etiam parte cantare videntur sic quidam (proh pudor) mallent si possent huiusmodi nugas & sycophantias struere in sacris ecclesie canticis, & lectionibus, turpiter labi, a doctis irrideri & subsānari, quam accētū regulas discere, error ē suū emendare & regulariter canere.

¶ Tot passim abusus in cantu ecclesiastico, magna ex parte, pastorū eueniūt, tum negligentia, tū perpetua ab ecclesijs eorum absentia in quos

ib. xiiij.
ca. xxiiij

Zach. 9, quos recte competet illud Prophetæ O pas-
stor et idolum derelinquens gregem, qui itaq;
gloriantur sibi cōmissū gregem domini, primū
oportet eos memisse, a petro, ter exactū amo-
rem erga christum, diligis me plus his, vt intel-
ligas, nō quemlibet amorem, sed ardentio-
rem cōteris. ¶ Deinde ter item commissam
illi gregis dominici curā, pasce oues meas, illud
nimirum significatum est, nō esse dignum sa-
cerdotio seu pastorali officio, nisi qui neglectis
omnibus, nihil amet nisi christū & gregem si-
bi cōmissū, Quidam autem ante dignitatis
adeptionem, satis cōmendabiles extiterunt, sed
sup candelabrū ecclēsiæ constituti, lucem in te-
nebras, et famam in infamiam conuerterunt
melius pleriq; esset, adhuc latere sub modio,
quam cū infamia candelabrum ascendisse, ad-
huc enim turpitudine eorū, sub paupertatis
obscurō lateret, nisi eam dignitas diuulgasset,
Iuxta illud satirici Iuuenalis.

Omne animi vitiū tanto cospectius in se cri-
men habet, quanto qui peccat maior habetur.
¶ Quorum erat cōmissū sibi gregem, verbo
domini pascere, in vīculo pacis & vnitatis, mo-
dis omnibus seruare, cōcordiam alere, fraternā
charitatem, in ecclesia diu tentam retinere, nō
turbare, discordias excludē nō seminare, Proh
pudor, vnde tibi est tanta inconstantia mentis
Vnde

Vnde hæc tam fatui spicula cordis habes.
Quid tales non audēt? vltro, nō vocati sese in-
gerunt fauores principū virorū, adulationib⁹
suis sibi conciliant, vt pastores legitimos enū-
ant, vt sese contra innocentes tueantur et foue-
ant, Hos immodice laudant, amplissimisq; nu-
gis extollunt his palam in concionibus gra-
tias agūt.

Et ex porrecto trutinantur verba labello.

¶ Verbum dei antea sp̄ alligatū, nūc tandem
(ruptis retinaculis) factū esse liberū.

Perfius

Assensere viri.

¶ Vnde fit inquit Eras Rot. Quoties accē-
dit superbus doctor, facie, fastu turgida, fron-
te torua, supercilijs adductis, oculis elatis, ore
procaci, multo literarum, multo legū et consti-
tutionū apparatus instructus, sic vt vndiq; exu-
beret, clamitat nō suffecturum tempus

Gestit enī nūmos in loculos dimittere, p⁹ hoc
Securus, cadat an stat recto? (fabula talo)

¶ Preterea contionem nō esse capacem, rerū
tam sublimium, sese obrui copia. Nōne fieri
videmus, vt contio discedat famelica? tantum
abest vt quicq; supersit, hec ille, Proinde nihil
periculosius, quam suscipe ministerium verbi,
quanta dubitas in conscientia, an tua voca-
tio sit a deo, necq; enim frustra dictū est, Roga
te dominū messis (non huius seculi principes)

Luce. x

vt mittat

vt mittat operarios in messem suam. Proinde
quid frontis est istis: qui principū fauore, non
per ostium, vt pastores, sed aliunde, vt fures
et latrones, ascendunt, quos dicere oportet, nō
que dei sunt, sed que principibus huius seculi
pacent, Paulus vero dicit, loquimur sapiens
tiam nō huius seculi, sed loquimur dei sapiens
tiam, quam nemo principū huius seculi cog
nouit, tales vt plurimū, discordiam et seditio
nes, excitant, teste apostolo, Quidam (inquit)
propter iuuidiam, & propter contentionem
prædicant, tales doctores multiplicant gentē,
sed nō magnificant læticiam, verū oportet nō
aliter tolerare tales, quam Rome pasquillos,
nisi quod pasquillus leuius insanit, & semel dū
taxat in anno, isti posthabitis rebus omnibus
nihil aliud moliuntur, nouis sycophantijs co
tidia, quam nouis fraudibus proximū circū
uenire, quibus mentitatur plerūq; iniquitas sibi
¶ Hos in moralibus his verbis arguit gre
gorius hoc (inquit) habet propriū doctrina ar
rogantium, vt humiliter nesciant inferre que
docent, et recta que sapiunt, etiam recte mini
strare nō possunt, in verbis enim illorū prodi
tur, quod cū docent, quasi in quadam sibi vi
dent summitatis culmine residere, eosq; quos do
cent, vt longe infra se positos, velut in imo des
piciūt, sed illud Pythagoricū *ἄνθρωπος ἐφ' ἑαυτῷ* pro nis
hilo pendis

4. Co. ij.

Phillip. i.

46. disti

hilo pendis, quibus nō consulendo loqui, sed
vix dominando dignatur nec Gregorius, q̄
autem spiritus agitat illos parochos, qui suæ
quoq; fame et authoritatis dispendio, tamper
tinacibus studijs, nūc vbi locorū, alios e loco
& a cathedra sua conāt expellere, ipsi viderit
Quid domini facient audent cū talia fures.
Tales parochos & ecclesiastes, peperit nobis
hoc sæculo Luterus.

¶ Tales vt plurimū peccunijs nōnuncq; adula
tionibus, et sceleratis principū obsequijs huc
penetrant. Hæc est enim (ad bonifaciū inquit
Augustinus) adulatorū conditio, nam ipse sp̄
pavidus apparet, semp̄ attentus, ne dicat quod
displiceat, humilitatē simulat, honestatem mē
titur affabilitatem exhibet, benignitatē ostē
dit, cunctos honorare studet, vniuersis incli
nat, frequentat curias, conuentus & festa vis
itat, optimatibus assurgit, & amplexatur di
uersos, applaudit & adulatur, talis promptus
est & feruidus, vbi placere cognouit, omnis
adulator hypocrita est, remissus et tepidus,
vbi putauerit displicere, improbat mala, dete
statur iniqua, vt reputetur idoneus, vt laudet̄
ab omnibus, et a singulis approbetur, a talib⁹
est cauendum, cogitantes, quia dominū nō ti
ment. Hæc Augustinus.

¶ His artibus mimicis & histrionicis adquis
tuntur

runtur hoc sæculo pinguiora sacerdotia. Huius
modi adulatoribus committitur gregis domina-
ci cura, Quid putas sic affecti curant? si accen-
tus, si cantus, si denique totus dei cultus pereat,
immò o, si templa vetustate confecta corruant,
dummodo sibi census, et decimarum prouentus,
integer & saluus sit, animarum salutem aut peris-
culum, suscipere deique ferunt, tales moriones nunc te-
nent insigniores ecclesias, vix digni, quibus gre-
goriane taberne fundamenta credas.

Turpe quidem nescire viam qua ducere pastor

Debebis pecudes, turpeque pastor iners.

¶ Præterea, non stamus ut decet in domo do-
mini, in atrijs domus dei nostri ad templum, cum
apparatu solemnium, quando die festo venimus
spectatum magis quam oratum venimus, sed spe-
ctemur ut ipsi, cum longo ordine famulorum a-
latere stantium, totos in nos conuersos, tergo
(aliter dicere volui) ad sacrarium aut sacramen-
tum verso, cum sit eleuatio Diuinissimi corporis
Christi, vix dignamur, vel alterum genu flectere,
et creatorem nostrum, qui se totum pro nobis
obtulit, post terga videre, sic lucet lux nostra
coram hominibus, sic vident exempla nostra
bona, quod sumus lucerna supra candelabrum
posita, et lucem omnibus quæ in domo sunt, hoc nimi-
rum in re diuina Christiani facimus, quod etiam in
re profana, moleste fert gentilis homo Persius
dicens

¶ Quid iurat hos templis nostris inducere mores, qui potius ostendam⁹, si volum⁹ domi prę magnificentiã, verũ in templo dei cordis humilitatem & deuotionem, ne cũ phariseo damnati, sed cũ publicano mereamur de templo, descendere iustificati, nam omnis qui se exaltat humiliabitur. &c.

¶ Quapropter inquit propheta, O sacerdotes, qui despicitis nomen meũ, offertis sup altare meũ panẽ pollutũ, nõ est mihi voluntas in vobis, et mun⁹ nõ suscipiam de manu vestra, si nolueritis audire, et si nolueritis ponere super cor, ecce ego pronciam vobis brachiũ & dispergam super vultum vestrum stercus solemnitatum vestrarum, vos recessistis de via & scandalifastis plurimos, irritũ fecistis pactũ meũ, ppter quod ego dedi vos, cõtemptibiles et humiles omnibus populis, sicut nõ seruaſtis vias meas. Mal .i.
Cap. ij.

¶ Sacerdos autem qualis esse debeat, quis sacris & canonicis in litteris, de honestate clericorum, quæ iam nulla est, satis abunde pateat, vtinam tamen Ethnicorũ sacerdotũ similitudinem aut imaginem saltem aliquã referremus, in sexto de legibus scribit plato, oportet inquit Plato. qui recte magistratũ accepturi sunt, ab adolescentia probatos fuisse, Sacerdos enim ille est comprobandus, qui integer sit atque legitim⁹.

G

deinde

deinde a domo quam maxime munda, expers
quoque cædis, omniumque huiusmodi, que aduersus
rem diuinam committuntur, cuius pater et
mater similiter vixerunt, quæ ad sacerdotum crea-
tionem attinent, deo committenda sunt, quem
admodum illi placet, ita diuina fortuna, cui tribu-
tum est (esse sacerdotem) fortiter ferat, Hæc pla-
to Et Tibullus quamuis gentilis et poeta lasciuus,
pontifices tamen et sacerdotes pollutos, a
sacrificijs reijcit in secundo sic dicens.

Tibullus

Vosque abesse procul iubeo discedat ab aris

Cui tulit hesternæ gaudia nocte Venus
Casta placent superis, pura cum veste venite

Et manibus puris sumite fontis aquas

¶ Si apud gentiles sacerdotes, sacrificaturos,
immundicia detestabilis fuit, quanto magis
apud christianos, qui verum corpus christi sumus,
sumus autem ethnicorum et schismaticorum sa-
cerdotibus, vita et moribus, non solum non
equales, sed heu longe inferiores.

¶ Hæc de accentibus ecclesiasticis, quantum ad
propositum nostrum, impresentiarum sufficiant,
fortasse erunt, qui plura, si qua videbuntur a
nobis omissa prædictis adijcient, aut utiliora
dabunt, sed ne quid curiosis desit, adiecimus
græcorum etiam et hebræorum accētus de his namque
et numero illorum, nonnunquam questio fieri solet
etiam ab his, qui hos dialectos ignorant.

De accētibus

De accentibus graecorum.

μακρά	—	tempus	longum	—	ἡρώς
βραχὴα	∪		breue	∪	θεός
ὀξεία	/		acutus	/	θεός
βαρὴα	\	tonus	grauis	\	θεός
περιωομένη	~		inflexus	~	θεοῦ
δασύα	ε	spiritus	asper	ε	ἐλενη
ήλιή	∩		tenuis	∩	ἔρω

¶ Alij, syllabæ accidentibus passiones annu-
merant, lectionis adminicula, ad puncta pro-
prie pertinent, Est autem ἀπόστροφος, signum eli-
sæ vocalis, vt κυρί ἐλείσον pro κυριε ἐλέησον, ἰτε
ὕφην subunio ∪ syllabarū contrahendarū no-
ta, vt qui κύβη, item ὑποδιαστολή, subdistinctio,
sub externa dictione ponitur dictionē alterā
ab altera diducens μηδέν, ἀγαν, ὄτι pro ὄτα

Pauca de accentibus hebraicis.

¶ Habent hebrei in sua lingua triplicem ac-
centum, videlicet grāmaticū, quem ׀׀׀ rheo-
toricā, quē ׀׀׀ & musicū, quem ׀׀׀׀׀ vocāt

¶ Grammaticus est, quo dictione simplici pro-
nuntiatur voce, & hunc cuiuslibet dictionis

G ἡ prolatio

requirit, quo vox resonet eminentior,

¶ Rhetoric⁹ ē quo dictio ornate pronūctiā

¶ Musicus quo modulatione quadam et harmonia dictiones proferuntur.

¶ Grammatici accentus nō habent aliquā propriā figuram vel signū in Biblia, sed eorū loco successerunt accentus musici.

¶ Versatur accentus rhetoricus circa dictiones, ornatus & suauitatis gratia, conducēs ad id, vt sciatur, quę syllabę breues vel longę veniant pronūctiandę. Vnde ab hebræis meteg vocatur, id est retinaculū, est enim artificiosa spiritus retentio, debet nanq; distincte & ornate, siue loquendo, siue legendo, syllaba longa produci, et vox ipsa aliquanto retineri.

¶ Musicū accentū hebręi vocant begina, hoc est sonū, vel græco vocabulo tropū, vtuntur enim eo pro notis cantionū suarū, surrogātq; in locū grammatici accentus.

¶ Requirit autē omnis dictio vnū accentū siue fuerit rex siue minister, de musicis igitur accentibus, quidam dicūtur reges, qui scilicet sermonē distinguūt, et ad rectā intelligentiā quoslibet sententię versus ordinant, Alij vero qui regē precedūt, ministri vocātur. Domināt autē reges in oībus Biblię libris, p̄terq; in Job prouerbij & Psalterio. Reges numero sūt 18 ministri decem.

Sequuntū

Sequuntur nūc nomina et signa
 siue characteres regum

Primus.	3	supra literam	שלשלה
Secund.	⦿	supra literam	סגלה
Tertius.	⦿	supra literam	הלשאהגולה
Quart.	μ	supra literam	פוד קטוד
Quint.	⦿	supra literam	פוד גדול
Sextus.	✓	supra literam	טרס
Septim.	⦿	supra literam	טרסוים
Octau ⁹ .	⦿	infra literam	התיב
Nonus.	✓	supra literam	פֶּשֶׁטֶא
Decim ⁹ .	⦿	supra literam	זקם קטוד
Vndec.		supra literam	זקם גדול
Duod.	⦿	infra literam	אתנחתא
Tredec.	⦿	supra literam	זרקא
Dec. qu.	⦿	ad latus	לגרמי
Dec. qu.	⦿	supra literam	רביע
Dec. sex.	7	infra literam	תביר
Dec. sep.	∖	infra literam	טפחא
			Dec. octa:

Dec.oe.	↓ infra literam	סוּדָה פְּסוּדָה
Nomina & signa ministrorum.		
Primus.	∨ supra literam	אֵלֶּהָ
Secund.	↙ infra literam	מִדְּבָרָה
Tertius.	∨ infra literam	מִדְּאֵלֶּהָ
Quart.	∩ infra literam	דְּרֵבָה
Quint.	∪ infra literam	גִּלְגֵּל
Sextus.	⊘ supra literam	תְּרִישָׁא קֶטְבָּה
Septim.	∪ infra literam	שׁוּפֵר מִדְּבָרָה
Octau.	↖ infra literam	שׁוּפֵר מִהַפֵּר
Nonu.	∩ infra literam	שׁוּפֵר עִילָרִי
Decim.	⊘ infra literam	שׁוּפֵר מִכְרָבָל

Schalscheles,

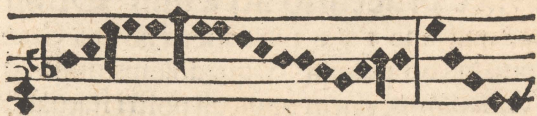

Thelicho godola,

Segu
Pazer catō

Regesch. Carne para' Pazer caton'
 ¶ Has ergo melodias ecclesia catholica (ni fallor) sumpsit ab hebreis cū in septimana poenosa, Threnis seu lamētationibus Hieremig prophetae, iudeorū perfidiam, subuersionem vrbis Hierusalem, & iudææ captiuitatem deflet.

Oratio pro Principe adolescēte
 ex oratione Salomonis in Regum in
 iuxta formam supra prescrip̄a
 G in per cōmato

per Cōmata & Cola distincta.

mēbrū. **I** Omnipotens sempiterne deus
Tu regnare fecisti seruum pro patre meo
mēbrū. Ego autem sum puer paruulus
Ignorans egressus & introitū meum
mēbrū. Et seruus in medio populi quē elegisti
populi īfiniti, q̄ nūerari nō pōt p̄ multitudie
mēbrū. Da igitur seruo tuo cor docile,
Ut populū tuū iudicare possit,
cō solit. Et discernere inter bonū & malū,
Et em̄ quis erit cōsumat⁹ inter filios hominū
mēbrū. Si abfuerit ab illo tua sapientia,
In nihilum computabitur
mēbrū. Nisi tua sapientia dirigat eum,
Sequitur coronis.

Haec praecatio ad **Diuū Stani**
slau quā āno 1501 in aduētū nostro Crae
couiam composuim⁹, & quadrisonis numeris
donauimus, finem opusculi nostri statuat.

Exurgat omnis popul⁹ Christi inuocare mar
tyrem qui belliger in acie duxit triumphū no
bilem Stanislaus dū corripit Boleslai facinora
laureatus in sanguine Christo litatur hostia.
Pater diue Stanislae defensor noster inclytæ, a
telis malignātū nos tueare sedule, caulas tuas
incurstantes frange tua potentia, consolare nos
iugiter hostis remouens tædia.

Antistes

Antistes o piissime nos serua tuos famulos,
truces tortores deprime nostros cōfortās ani
mos, dextera tua nos releuet, nobis ferens au
xilium, contra nequam sacrilegos, presta hoc
Redemptor gentium.

O gloriose pontifex tua per clara merita, cal
læua tue gentis, tuorū probra vindica, trium
phare plebem tuam contra sectā gentilicā da
quæsumus vt sumam⁹ ex his lætam victoriā.

Præsul dei sanctissime nostris faue precatibus
crudeles que carnifices, a nostris arce finibus
Christi fidem impugnantes, radicitus exter
mina, vt cum christo te laudemus in seculor
um sæcula. AMEN.

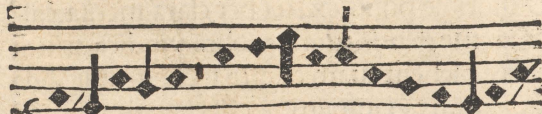
Melodia huius, vt gaude mater Polonia. &c

DISCANTVS.

Ortus de Polonia Staniffa

us studia legit puerilia

studiosa mente,

TENOR.

Ortus de Polonia Stani fla

us studia legit pu e ri li a

studiosa mente,

ALTA

ALTUS.

Ortus de Polo nia Stani

flaus studia legit pueris

lia studiosa mente.

CONTRA TENOR.

Ortus de Polo nia Stani

flaus studia legit pueris

lia studiosa mente.

H ij discantus

DISCANTVS.

Tandem christi uernula sublimatus inful

fit uirtutum formula domino fa

uente

Alleluia.

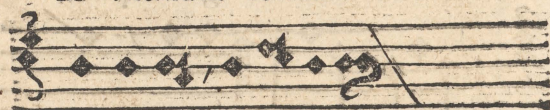
TENOR.

Tandē christi uernula sublimatus infula

fit uirtutum formula domino fa

uen te Alleluia:

alta

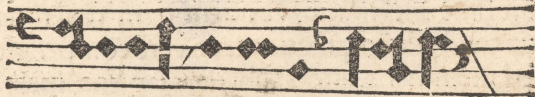
ALTUS:

Tandem christi vernula sublimatus infu

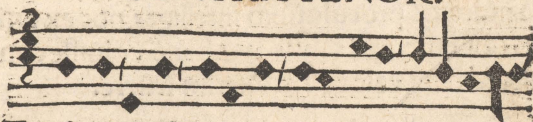

la fit virtutū formula domino

fauente Alleluia.

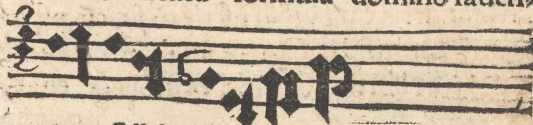
CONTRA TENOR.

Tandem christi vernula sublimat⁹ infu

la fit virtutū formula domino fauen

te Alleluia

H in

Haben

Ad Lectorem.

ro. 27 ¶ Habes charissime lector, quæ nobis i presentiarū, de legitimo accentu, et de nōnullis abusibus, tecū agere digna visa sunt, in quibus noster tibi desudauit qualiscūq; labor, quem, vt nos in rem tuam suscepimus, sic te eundem æq; bonicq; cōsulere speramus, quod si putas hic nō nulla ex stomacho, vel probro dicta, falleris, non hæc loquimur, vt quenquam taxemus vtinam nulli sint, in quos hæc vere competant Sed memineris, quod alibi dicit sapiens, meliora esse vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis, quod si tecū expendes, errata emendes, & proculdubio intelliges, nos ex animo tibi fauere, & rebus tuis bene voluisse cōsulere. Bene vale & his interim fruere.

Cautelae nōnullae circa accentum attendendae.

Mal. 118 ¶ Memineris quā utiliter scriptū sit, cū p̄spero nō confundar, Quare ad aram cātatur?, antea sume librum, & vide, epistola & euangeliū

gelium; quoties poscit accentū, id quod ex ca-
pitali litera facile cognosces, dictionem quæ
ea ndem capitalem literam præcedit, consydes-
ra, monosyllaba sit, an disyllaba aut trisyllaba,
Quod si regulā memoriter nō tenes, libellū in
pmp̄tu habeas, qui te, quē quæris accētū do-
cebit, hoc si sæpicule feceris regulas facile me-
morię cōmendabis.

¶ Attendat epistolam aut euangelium legēs;
quātitatū regulas cōmunes, vocales scilicet po-
sitione longas, item diphthongos scz ae oe au
eu, vbicūq; positas esse longas, item vocalem
ante vocalem in latinis dictionibus esse breuē
supra annotauimus.

¶ Quantitas penultime sillabæ, quæ in omni-
bus prædictis regulis attenditur, si ignoretur,
quanta sit, requirantur regulæ, in gramatica,
de medijs syllabis tantū, monosyllabæ de vlti-
mis querantur.

¶ Nota quod vnus, & diminutiū eius vll⁹;
& compositū nullus, solus totus, alius, ipse ipsi⁹
vt dicit Seruius, penultimā genitiui natura p-
ducūt, sed qñ opus est, videlicet in versu, corri-
piunt, Alterius sp̄ penultimā corripit, alius sp̄
producit i in genitiuo.

¶ Meminerit lector, verborū infinitiuorū vn-
de opus erit, verbi cōiugationē respicere, ama-
re, docere, legere, audire, pueris olim nobis in

scholis prelecta, & quæ verba penultimâ au-
producunt, aut corripunt, non facies igitur, ex
ininitio, gaudere dactylum pedem, (vt soles)
gaudere, in collecta de domina. Sed antibachi
um gaudere q̄ primas duas longas habet.

¶ Item hæc dictio omnipotens quæ millies
fere in collectis occurrit, antepenultimâ, nō pe-
nultimam acuit, id est in i litera, quamuis bre-
uis sit, accentū habet, non in o litera penultia.

¶ In dictione virtutes, in præfatione cōmuni;
cotidiae erras, nam dactylum semper pronun-
ctias, cū tres syllabas longas habeat (molossum
pedem) secūda accentū habet, eandem eleua.

¶ Regula etiam in latinis de accētibus datur;
quod in trissyllabis dictionibus et tetrasyllabis,
siue deinceps, si penultima breuis fuerit, ante
penultima acuitur.

Apoc. 7 ¶ Item in epistola, quæ legitur in die omnium
sanctorum; duodeties repetitur hæc dictio si-
gnati, quæ accentū habet in penultima, audi-
uimus qui epistolam eo die & per totam octa-
uam publice cantauit, et huius verbi, primas
duas syllabas toties corripuit, nec deinceps emē-
dari voluit, quo se prebuit, alijs ridendū, alijs
miserēdū, fortasse, vt pphetia impleretur, quia
Psa. 101 tempus miserendi eius, quia venit tempus.

Math. 1 ¶ Item in euangelio quod legitur in die natiuita-
tis marie, & per totam eiusdem festi octauam

hoc uerbū, genuit, fere quadragies repetitur;
Dupliciter legere potes, si pronūctiabis anape-
stū, primis duabus breuibus & ultimam lō-
gam eleuando, non reprehendimus, etiam ali-
te rin carmine stare nō potest, & quia accen-
tū habet in ante penultima seu prima syllaba,
potes legere quali dactilum, anapesto contra-
rium, ubi uerborum exigūt ratio, utrūq; est be-
ne tolerabile.

¶ Etiam ubi idem accentus, sæpe est & con-
tinue repetendus, cautus sis, ut in epistola
in die sancti Andree, corde creditur ad iustiti-
am, ubi interrogatiuus iterū atq; iterum est re-
petendus. Sic in euāgelio dominica quarta ad-
uentus Miserūt iudei ab Hierosolimis. &c.
etiam interrogatiuus sepe uenit iterandus, &
alia multa huiusmodi.

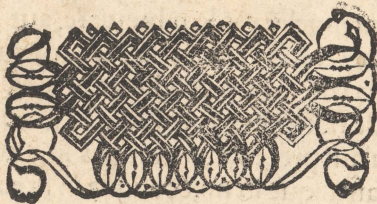
¶ Item notas breuiam⁹ aliquas, nō ob id tā-
tum, quod breues syllabas indicāt, & quod eas-
dem breuiare cōueniat, aut oporteat, uerū ne
lector easdem producat, quare, si legens episto-
lam aut euāgelium easdem breuiare, aut cum
alijs equaliter legere uoluerit, arbitrio suo res-
linquimus saltem non producat.

¶ Item de notis, quę in epistola et in euange-
lio clausulam precedūt, an omnes in unisono
tenendę an aliquę in mi, & aliquę in fa canendę
de id supra dixim⁹, id quā iudicio lectoris reli-
quimus

Rom⁹

quimus, non est: quod nisi de hoc sollicitus
lis, ubique tamen magis grata varietas, omnem
igitur clausulam, tam epistolarem quam euan-
gelicam, a re incipi, sed per fa & mi continui
amoenam & iocundam facit pronuntiationem
¶ Lectionalis accentus, in fa clauē, unisonū
semper obseruat, absque uarietate, de mi
ad fa, ad tertiam descendit, et fit accentus
medius, ubi consuetum est, & hoc
in imperfecta sententia, aut
ubi respirare oportet, in
clausula uero perfecta
ubique ad quintam
descendit.

Finis Accentuum.

Errata in hoc opusculo lector humanissime
(ut facis) boni consule.

In titulo epistolæ lege cōmendat, p comēdat.

In epistola conciliandæ pro concillandæ.

Item debetur, pro debent.

Item cœpit, pro, cæpit nempe œ pro æ.

Item perspicuitate, pro perspeçtitate. fo. ij. B

Item cū inçlyta prole sua, p tua. fo. iij. B

Inter pfectam, (adde) et imperfectã. fo. v. B.

pedere p pedre. & canere, p canre. fo. vi. lite. f.

Doçtriã sana p fama. fo. v. E.

Cunctis in reb⁹ solertiã, p prudētia. fo. v. E.

Qui nos dirigat, pro dirigit. ibidem.

Non potando (adde) res agitur, folio 7.

Minimum, pto nimium, ibidem.

Pro circa lege tanquam, folio ij. F.

Dislimulet, pro dissimiler. fo. v. F.

Suscipere lege, pro suscipe fo. 7. F

Quando dubitas, pro quanta folio. 7. F.

Videntur, pro uident, fo. 7. F.

Vbiq; locorū, pro vbi, fo. 8. F.

Videntur pro vident, fo. 8.

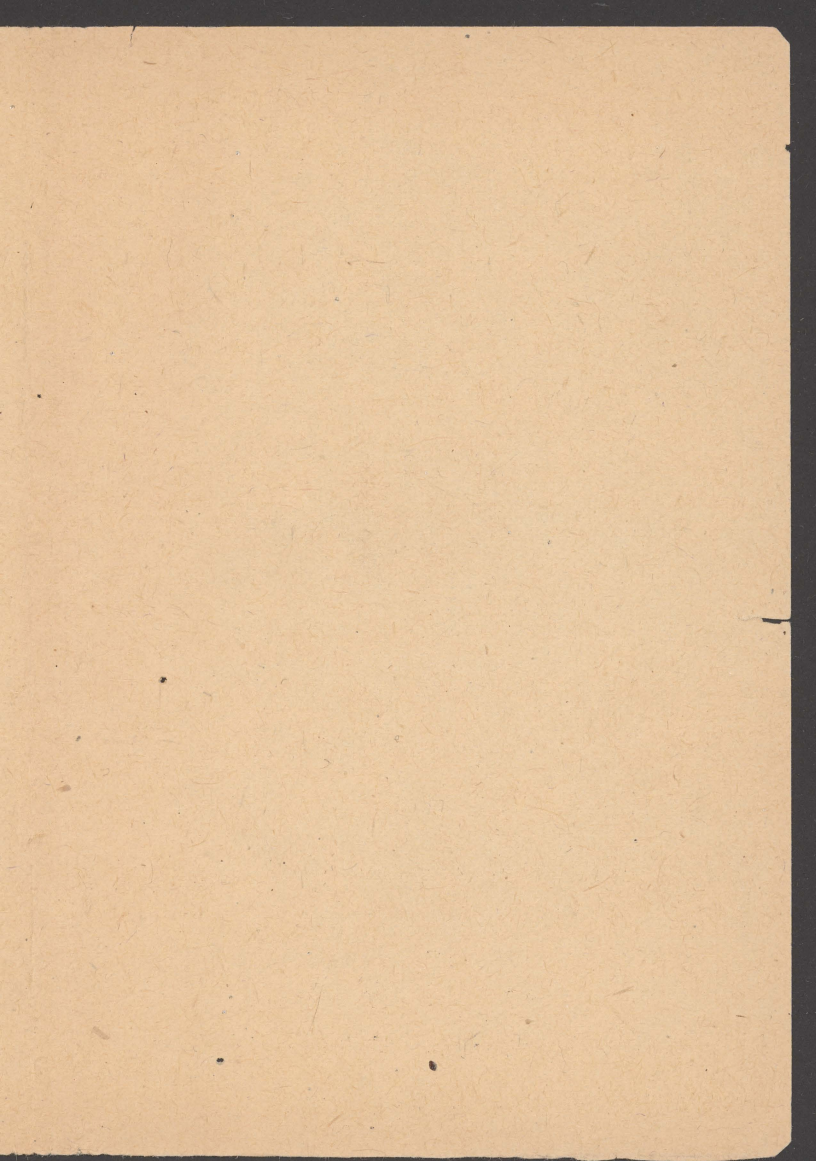
Cætera

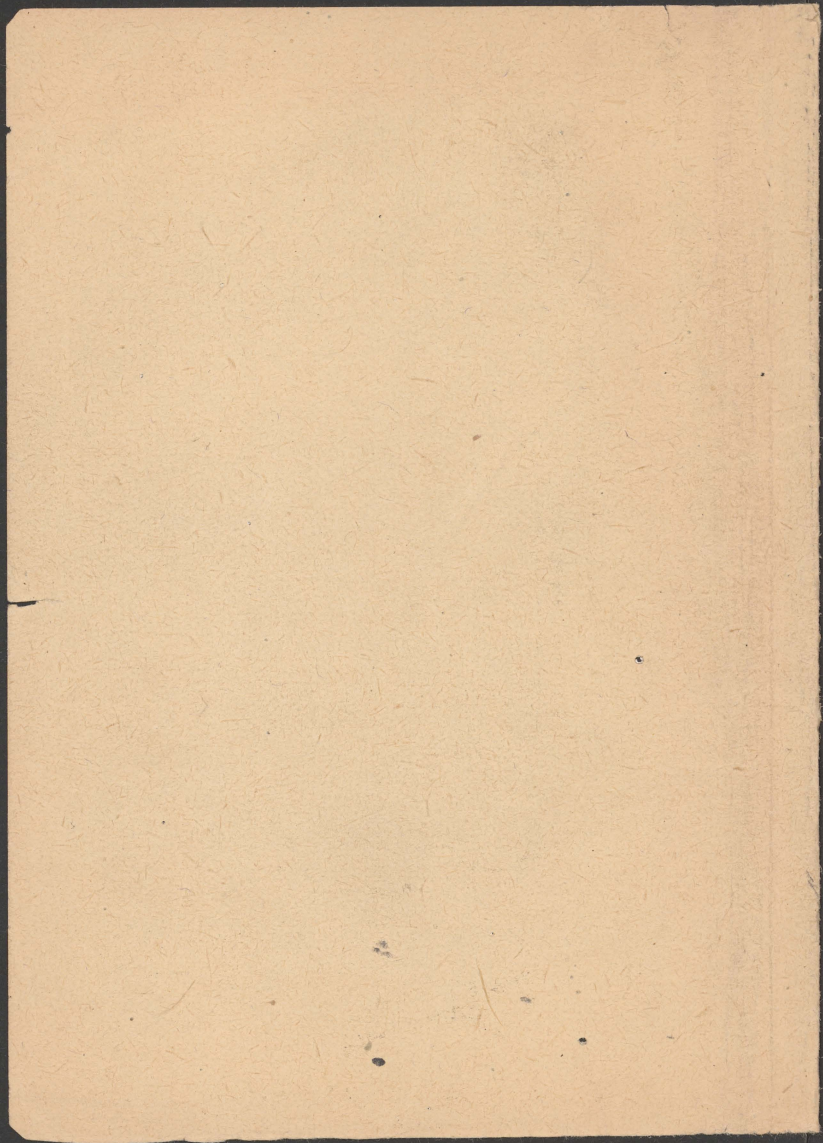
¶ Cætera minora sunt quam admoneri aut
adnotari conueniat.

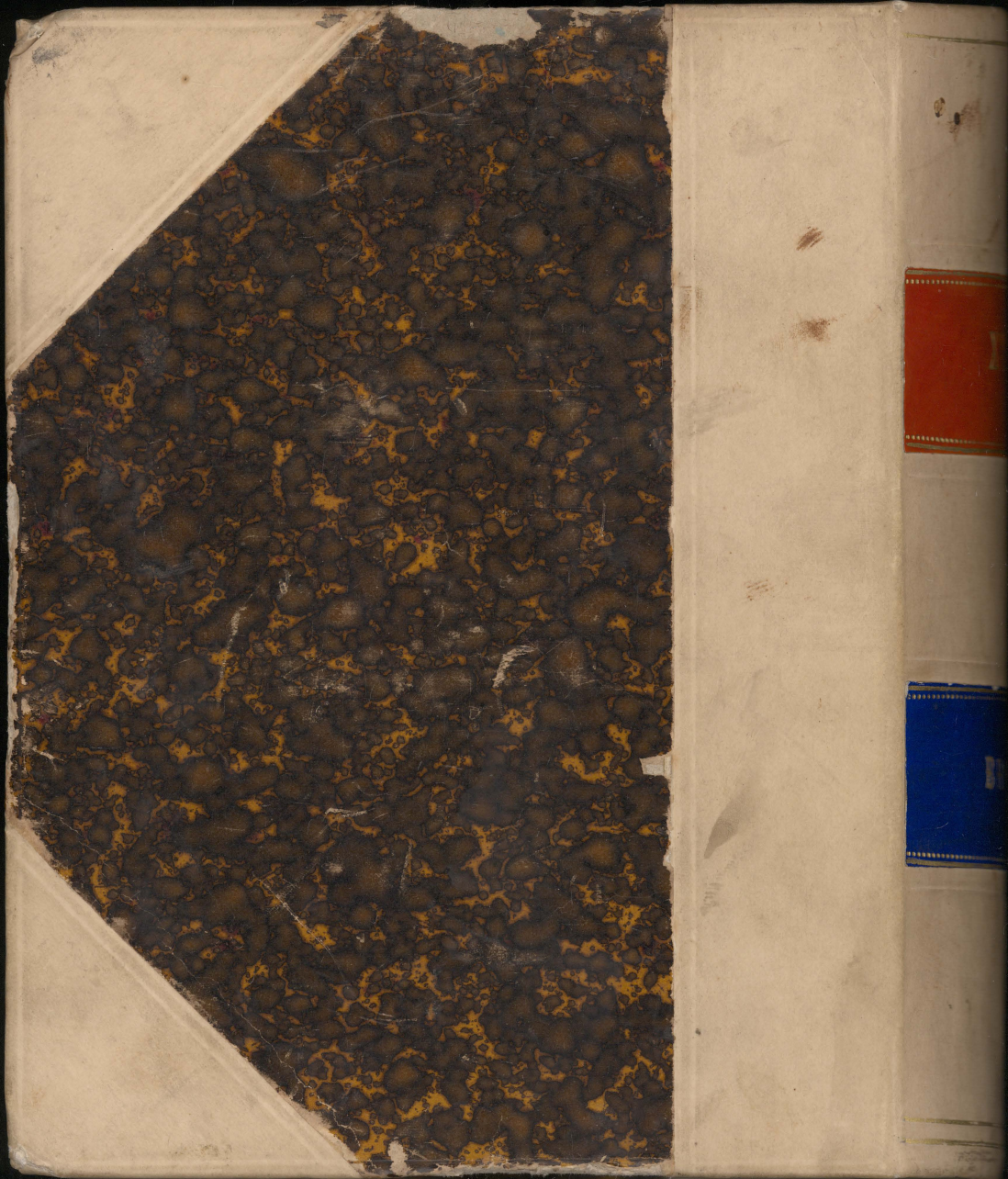
¶ Si præterea, quid immutatū, inuersum, vel
mancum, quod rarissimum est inuenies,
vel diphthongum omissam, aut
literam duplicatam, pro
simplici positam &
ecouerlo qui no
ster ē mos
ueniam
dabis

Impressū Craccouiæ per Matthiam
Scharffenberg Impensis eius
proprijs.

XVI WIEK

BROSZURY

